

REVISTA DE L' ASSOCIACIÓ DE MESTRES ROSA SENSAT

in-fàn-ci-a

educar de 0 a 6 anys

2000

115

JULIOL
AGOST

CURSOS 2000
2001

OFERTA EDUCATIVA
en ensenyaments no reglats

CENTRE

**ESCOLA PROFESSIONAL
DE LA DONA**

Plaça de Pere Coromines, s/n
(Av. Drassanes / Nou de la Rambla)
08001 Barcelona
Tel. 934 431 513 - 934 431 505
Fax 934 431 412
a/e: e.pdeladona.dir@diba.es

ESPECIALITATS

- brodats
- cuina
- dibuix
- disseny de moda
- fusta
- gestió
- humanitats
- idiomes
- il·lustració
- informàtica
- llenceria
- metall
- nines i ninots
- patronatge
- pintura
- planxa
- puntes
- relligats
- tall i costura
- tapís

ESCOLA D'ARTS I OFICIS

Comte d'Urgell, 187
08036 Barcelona
Tel. 933 219 066
Fax 934 190 063
a/e: e.artsioficis.dir@diba.es

- còpia i reproducció d'objectes d'art
- conservació i restauració: ceràmica, metall, vidre, pintura de cavallet, fusta daurada, mètodes de reintegració pictòrica
- ceràmica
- joieria
- gravat
- procediments pictòrics
- escultura

Diputació de Barcelona
Àrea d'Educació

Retorn a preescolar

Una de les qüestions que ens feien sentir satisfets de la *Reforma educativa* i de l'aprovació de la LOGSE en educació infantil, és que el parvulari recuperava la seva identitat, la d'aquella escola del joc que tan bé es recollia en el CENU de 1936, que tants mestres i escoles de Catalunya s'havien esforçat a defensar i practicar, com a contrapunt de les idees oficials i tecnocràtiques dels últims anys de la dictadura, en una clara lluita per mantenir i preservar la influència que el nostre parvulari havia tingut dels grans pedagogs, els grans mestres dels més petits com Decroly, Freinet, les germanes Agazzi i molt especialment Montessori.

Ens feia sentir satisfets en la mesura que aquesta era una manera de reconèixer i valorar l'infant pel que és, amb el seu extraordinari potencial, oferint-li una escola que respongués als interessos de la seva edat i no als sotmesos a futurs aprenentatges instrumentals.

Tots sabem que, des d'aquesta perspectiva, la Reforma està lluny de fer-se realitat de manera generalitzada, en el sentit que el pes de la formació dels

mestres, en una perspectiva de «preescolar», encara es fa evident en els parvularis i, per tant, encara hi ha una tendència a donar excessiva importància a la lectoescriptura entre el conjunt d'activitats que fan els infants de parvulari.

No podem ignorar tampoc dues qüestions que incideixen negativament en afavorir el canvi que per a nosaltres comporta la nova Llei: una, la creença d'algunes famílies que, per tenir èxit, és important llegir com més aviat millor i, l'altra, la influència que té una lectura poc aprofundida del resultat d'alguna recerca entorn del fracàs en comprensió lectora en finalitzar l'escolaritat obligatòria.

Ara, en les instruccions que dona el Departament d'Ensenyament per al proper curs, es prescriu que els infants de cinc anys aprenguin a llegir i escriure de forma sistemàtica, al·legant que això és possible en la mesura que tots els infants estan escolaritzats. És una prescripció de legalitat dubtosa, ja que l'escolarització a parvulari, encara que generalitzada, no és

obligatòria i, per tant, podria ser considerada discriminatòria, i sobretot vulnera la identitat d'aquesta escola diferent que és, o hauria de ser, el parvulari tal com reconeixen i practiquen tots els països del nostre entorn, que saben que avançar un ensenyament no és garantia d'avançar un aprenentatge, ans al contrari, en molts casos.

Si prenem en consideració els infants de cinc anys, podem afirmar que n'hi ha que estan interessats en llegir i escriure, i podríem estar d'acord que frenar aquest interès seria un error, com també seria un error ignorar tots els altres possibles interessos als quals no se'ls dona cabuda. Però no es té en compte que hi ha altres d'infants que no els interessin les lletres, i la qüestió és si al parvulari HAN, o si al parvulari PODEN, llegir i escriure. Una diferència que pot semblar subtil, però que ens sembla fonamental per a la vida dels infants a parvulari, on el més important és mantenir i afavorir al màxim l'interès com l'element fonamental del progrés en els seus aprenentatges.

Potser, si fóssim capaços de mantenir l'interès dels infants i els joves al llarg de tota l'escolarització, no hi hauria fracàs en el sistema. Perquè és el sistema qui fracassa en realitat.

Plana oberta	Pàgines per a les opinions i els suggeriments dels lectors		2
Educar de 0 a 6 anys	El compromís dels mestres amb la societat i la política	Miquel Soler	7
Escola 0-3	Una proposta d'educació en valors Una visita a l'escola de natura Arc Iris	CMEI Els Pins Escola Bressol Barrufets	12 17
Escola 3-6	Un jardí compartit Un pont del passat al present	Escola Arc Iris Parvulari de l'escola Àngels Garriga	20 24
Llibres a mans dels infants	Conillets a amagar, que la llebre va a caçar	Estela Carcereny, Rosa Isern i Roser Ros	28
Infant i societat	La Biblioteca Ignasi Iglésias, un servei públic per a tota la família	Laura Padró	30
Infant i salut	Les paraules justes: quin missatge donem als infants?	Marta Graugés	34
El conte	El casament del mico filós. Adaptació d'un conte de Teresa Duran	Roser Ros	38
Informacions			40
Abstracts			46
Cop d'ull a revistes			47
Biblioteca			48

sumari

Els temps canvien i, amb ells, es tendeix a perdre el contacte habitual entre nens i nenes de diferents edats. Avui dia les famílies nombroses són excepcionals, el luxe de sortir a jugar al carrer amb els veïns està reservat a uns pocs afortunats i les escoles on es comparteixen activitats amb companys de diferent edat a la que toca per curs són molt limitades.

xibilitat per fer agrupacions diverses, tant a l'hora del treball com en les activitats lúdiques conjuntes com les festes o sortides.

Si tenim el convenciment que és bo que els nostres nens i nenes tinguin molts més amics que els 24 que els han tocat per obligació, si creiem que els és bo aprendre per contacte o per modelatge dels altres companys de diferents

de diferents grups i edats que poden fer ús alternadament de totes les joguines i tots els jocs del cicle.

Totes les classes d'educació infantil tenim, més o menys ben muntats, racons de joc simbòlic. El valor de la cuineta, la botiga, el garatge, com a eina afavoridora de rols imitatius del món que ens envolta i com a motivació per al joc lliure amb totes les seves implicacions positives és inqüestionable, i el conjunt de racons formen l'escenari ideal per comunicar-se sense restriccions amb els companys, ja que proveeixen d'una gran varietat de material i situacions.

Així, amb molt pocs problemes organitzatius (només cal coincidir en l'horari de racons de joc) facilitem les interrelacions mitjançant l'intercanvi global d'experiències i donem més sortida i aprofitament als materials de cada espai.

Si les condicions físiques ho permeten, també podem convidar en aquest procés els nens de la llar que han de passar a l'escola, que prendrien així un primer contacte amb el seu entorn futur.

Tallers barrejats

El plantejament del que aquí s'anomena tallers és aprofitar la pos-

sibilitat de disposar d'algun mestre de més al cicle per fer grups més petits i barrejats i que els infants puguin alternar mestre, activitats i espais diferents.

Les propostes han de ser senzilles, prou obertes per permetre que tots els nens i nenes que hi participen puguin resoldre-les, al seu nivell, naturalment, i que es beneficiïn de la interacció gran-petit. Contes en la seva expressió oral (teatre, titelles, etc.), jocs populars, activitats obertes del material de descoberta 3-6 amb reflexions col·lectives finals que cadascú fa al seu nivell i de les quals tots podem prendre model, desempolsinar jocs «didàctics» on els uns poden ajudar els altres, activitats d'observació i experimentació amb l'entorn, psicomotrius, etc.

Hem de tenir clar que si proposem activitats de resolució individual i amb propostes diferents per edats estem perdent l'objectiu principal: aprofitar la riquesa de l'intercanvi entre edats.

I en aquest procés, si les condicions ambientals ho permeten, podríem involucrar les nostres companyes de cicle inicial de primària, de manera que els tallers barrejats siguin una activitat més que ajudi a suavitzar el pas d'etapa.

Ens barregem?

Montserrat Pedreira

De fet, a les escoles completes d'una o més línies, la inèrcia condueix al funcionament exclusiu per cèl·lules-classe independents, que s'agrupen formant l'escola, però on es fa molt difícil mantenir una fluïdesa d'intercanvi en les relacions personals.

El clima ideal de relacions interedats, que dóna de manera natural la mateixa organització d'aquest tipus de centres, és el de les escoles rurals, on a cada classe conviuen infants de diferents edats, i on el volum total de nens i nenes no és gaire gran. Aquests dos factors diferencials afavoreixen la fle-

edats, si veiem clar que enriquint les seves relacions els enriqueim les vivències, si volem crear un sentiment de pertinença a l'escola més enllà de la identificació amb el grup-classe, caldria que, a les escoles graduades, i concretament al nostre parvulari, ens plantegegésim què podem fer per intentar trencar l'estructura de cèl·lules avançant en paral·lel.

Compartim racons de joc

Una primera proposta senzilla és aprofitar les estones dedicades als racons de joc per barrejar infants

Sortides i festes

Sovint les sortides i festes es munten conjuntament, però això no incideix de cap manera en les interrelacions, perquè cadascú participa de les activitats a través dels seus companys de grup i de la seva mestra.

A les sortides, és molt habitual que caminem per parelles donant la mà a un company de grup, i que a l'hora de menjar l'entrepà organitzem rotllanes per classes o nivells. Si pretenem donar un sentit conjunt a la sortida o que comparteixin quelcom amb les altres classes, no ens resultarà difícil muntar el passeig barrejats, de manera que els petits es beneficiïn del tutelatge dels més grans i aquests facin ús de la seva responsabilitat més gran, o mantenir el control dels àpats en una rotllana comuna o en agrupacions lliures.

I a les festes segurament se'ns poden acudir altres possibilitats que ballar en la rotllana del propi grup, o que les castanyes les haguem de repartir per grups.

Fer el primer pas en el trencament de la inèrcia actuarà com la pedra que cau a l'aigua, que dibuixa un cercle cada cop més ampli que ens obrirà més i més possibi-

litats que s'han d'adaptar a les necessitats o recursos de cada centre.

I un cop ens habituem a intercanviar alumnes, ens adonarem d'un altre aspecte preocupant. Per inèrcia, també, qualsevol grup d'infants conserva, «excepte excepcions excepcionals», amistats tan indissociables com incompatibles, rols adquirits, relacions enrarides, etc., que això comporta.

És fàcil sentir que gaires anys amb el mateix grup no és bo perquè ens cansa el fet de mantenir la mateixa dinàmica de relacions massa temps. Però la nostra solució habitual és deixar el grup, canviar-hi un sol element de 26 (la mestra) i creure que per deixar de viure el problema, aquest deixarà d'existir. La mestra ha canviat de relacions. Però, i els nens i les nenes?

A les escoles rurals, és força usual que una mestra tingui tres, quatre o fins i tot més cursos el mateix infant i la dinàmica de la classe no es repeteix mai, perquè cada any hi ha un grup petit que se'n va i un grup petit de nous. I ni les famílies, ni els nens, ni les mestres, ho viuen gens malament, sinó com una millora en les relacions i com un enriquiment personal.

Així, doncs, a part de proposar-nos activitats conjuntes, d'intentar mantenir una dinàmica d'interrelacions fluida i de potenciar les agrupacions variades, per què no plantejar-nos en escoles de doble línia barrejar els cursos paral·lels al llarg de l'escolaritat per tal que la dinàmica del grup no hagi de ser tan inamovible com el pas del temps?

Barrejar-los dins un mateix cicle, quan ja s'ha passat un any o dos amb una mestra, aprofitant que ja ens coneixem, i que la mestra paral·lela tampoc no és cap desconeguda, pot donar seguretat als infants, encara que no permet que la mestra segueixi tota l'evolució dels tres anys (però si partim d'una dinàmica més o menys fluida d'intercanvi, això no hauria de ser cap problema).

Barrejar grups en finalitzar el cicle és més còmode organitzativament i, per a la mestra, comporta un element més de trencament: canvi de cicle, de mestres, de companys, etc.

A les mestres, aquest pas sovint ens fa molta por, però, pensant en els nens, cal valorar seriosament aquesta possibilitat, ja que entrar en una dinàmica d'intercanvis difícilment serà més traumàtic que

quedar-se enganxat fins als dotze anys a la dinàmica de grup iniciada als tres.

Finalment, convé remarcar la influència de la proporció d'infants per mestre com a factor importantíssim en aquesta i en altres experiències. La idea de flexibilitzar els grups és atractiva i enriquidora, però és evident que requereix un esforç que s'incrementa de manera directament proporcional amb la ràtio de l'escola.

Ajuntar i separar nens de manera realment àgil no presenta problemes si tens un grup petit, ja que sempre que ajuntes disposes de dos mestres. En canvi, els grups de 25 no són senzills de manejar, i no faciliten l'intercanvi ni trencar esquemes organitzatius.

Per això, en contra del que pugui semblar sense reflexió, o del que ens vulguin vendre algunes instàncies interessades a mantenir els números, en realitat són molt més enriquidores les relacions en grups de 15 (i molt menys crispades), on és fàcil obrir-se a tota l'escola, que en els grups de 25, que demanen un esforç molt més gran per no quedar enquistats en ells mateixos. ■

I diuen que la tardor ja ha arribat

M. Carmen Moragues

La tardor ja ha arribat.
Sí, sí, sí, ja és aquí.
Ara plou, ara fa fred
i l'estiu ja m'ha dit adéu,
Adéu estiu, adéu.

L'arribada de la tardor comporta una gran transformació en tots els sentits: la natura, els animals, les festes i els costums, i també, és clar, les nostres sensacions.

Doncs bé, comencem parlant de la natura: a la tardor les fulles dels arbres canvien de color, es tornen grogues, vermelles, taronges, ocres, marrons, verd fort. Comencen a assecar-se i el vent les arrenca dels arbres. Els prats també s'engrogeixen i les flors es panseixen. No hi ha cap estació com la tardor per veure en la natura els canvis de color més extraordinaris. Passen d'una àmplia gamma de verds a una meravellosa paleta de castanys, vermells, ocres, daurats, grocs, etc.

Les castanyes maduren i cauen de l'arbre mentre que, a mitjan setembre, ens arriben els primers

freds i els primers dies de pluja. El temps és inestable, i les pluges fan xim-xim; és aquella pluja prima que sempre ens agafa per sorpresa, ja que mai no agafem el paraigües i, quan ens despistem, estem ben xops.

També plou a bots i barrals, i llamps i trons espanten tothom. I amb la pluja surten els bolets. Les nits ja fa temps que s'allarguen, es fa fosc més d'hora, els dies són més curts i les nits més fresques.

Els protagonistes de la festa, els protagonistes de la tardor, són les castanyes juntament amb els moniatos i altres fruits secs.

Des del començament de la tardor, és freqüent, veure pels carrers paradetes de castanyes i les senyores i els senyors castanyers que criden:

Castanyes calentes!
Castanyes calentes!
Qui vol castanyes calentes?
També tenim moniatos calents!
Qui vol moniatos calents?

I és molt típic veure les famílies comprant paperines de castanyes calentones.

La tardor, com ja sabem, és l'estació de la verema. En les vinyes, es tallen els raïms i es transporten en portadores per elaborar el vi. Els llauradors s'afanyen per millorar la collita, remouen la terra amb els tractors o amb una arada i comencen a sembrar les llavors; s'inicia un nou cicle de vida al camp.

Ah! i no ens oblidem dels animals, a ells també els afecta la tardor. Les cries que han nascut a la primavera ja s'han fet grans i ara que comença el fred emigren a terres més càlides. Les orenques volen en bandades cap a aquestes terres; la seva orientació és perfecta i mai no es perden. Amb les pluges de la tardor surten els cargols i treuen les seves banyes al sol. El mosquits i les mosques se'n van a dormir i, de mica en mica, les marietes es van retirant a descansar.

La tardor afecta també els nostres sentits: els nostres ulls poden

contemplar els grans canvis de color, podem observar com ballen les fulles quan cauen dels arbres i com els arbres es queden nus. El cel també canvia de color; ara és més gris que abans i més blau fort.

Però no sols els nostres ulls poden gaudir de la tardor, el nostre olfacte i la nostra oïda també es posen en funcionament. Un dia de pluja, escoltant la música de les gotes d'aigua quan arriben a terra o quan arriben a la teulada, el soroll dels trons i els llamps, escoltar el soroll del vent i, a més a més, olorar el terra mullat o bé passar pel costat de la senyora castanyera quan està preparant el foc per torrar les castanyes. I la cosa més divertida, trepitjar les fulles seques que hi ha a terra, sentint el seu crac, crec, cric, croc, cruc; quin soroll més divertit!

La roba que portem és més gruixuda i el seu tacte és ben diferent, com la llana tan esponjosa. Però el que és millor de tot és poder assaborir els panellats, la seva massa tan bona, tastar les cas-

tanyes, els moniatos, les compotes de les àvies, tot és boníssim a la tardor. Ah!, m'oblidava de les mandarines i les magranes, aquelles boletes de color grana tant petites, però tan bones. Amb tanta varietat de colors, teixits, sabors, olors i sons, els nostres sentits estan alteradíssims.

La tardor és la estació de l'any que ens porta el final de l'estiu i el començament del curs escolar. Estrenarem bata nova i classe nova, amb una mica de sort la senyoreta serà la mateixa del curs passat, aquella tan dolça i amable, i sobre tot tornarem a veure els companys de l'escola: la Maria, en Pau, el trapella de l'Adrià, la finolis de la Carla i el despistat del Joan, que divertit! Tornarem a jugar a pilota, a córrer pel pati, a..., sí, també a barallar-nos; perquè segur que en Sergi encara se'n recorda, d'aquell adhesiu que li va «pispat» l'Adrià.

La castanyada és la primera festa popular de la tardor; amb ella ens arriba la Maria Castanyera, aquella velleta tan agradable que ens explica sempre històries molt divertides. Sabeu que una vegada la Maria Castanyera se'n va anar al bosc a collir castanyes per torrar-les a la seva paradeta i que en comptes d'agafar castanyes va agafar cargols amb banyes. Que divertit, oi? Pobra Maria Castanyera, sort que quan va tornar al bosc la van ajudar a agafar castanyes i no cargols amb banyes.

Aquest curs, com cada any, i sense ser cap novetat, va arribar la tardor, l'estació de l'any més esperada per tots, després de tants dies de calor sufocant. Jo m'havia preparat l'entrada d'aquesta estació amb molt interès. Vaig recopilar un munt de fotografies que hi feien referència: fotografies de la senyora Castanyera, de dies de pluja, d'arbres nus, nens i nenes amb roba d'abric. Vaig treure les fulles de la tardor que amb molta cura vaig assecar l'any anterior, fulles grans i petites, grogues i vermelles, marrons i verdes, i fins i tot vaig anar un dia a la muntanya a agafar les fulles que havien caigut dels arbres. Vaig treure totes les pinyes que tenia, pinyes grans i petites, obertes i tancades, amb pinyons i sense; també vaig anar al mercat a comprar rovellons, que són boníssims, però també «caríssims».

Doncs bé, la tardor no es va fer esperar i va arribar. Jo, més il·lusionada que ningú, vaig treure tot el meu material, però ¡sorpre-

Espai per a una creativitat sense límit

**Ceres, Pintures de dit, Témpera,
Gouache, Vernís fixador,
Pasta Blanca per enganxar.
AL SERVEI DE L'ENSENYAMENT**

MANLEY®

sal, els dies corrien i no passava res de tot allò que teòricament ha de passar. Llavors, com explicar als infants que a la tardor comença a fer una miqueta de fresqueta, si la veritat és que feia més calor al setembre que a l'agost, com dir-los que a la tardor gairebé ja no anem a la platja, si tots els nens i nenes s'hi passaven els caps de setmana per refrescar-se de la calor tan xafogosa que feia?

Ah! el que és pitjor, ja hem dit abans que a la tardor cauen les fulles dels arbres, doncs bé, segons aquesta teoria, a la meua ciutat és tardor tot l'any, ja que els carrers són plens de fulles seques sempre, al gener, al març, al juny, a l'agost, a l'octubre. Com puc transmetre als nens i nenes tot el que ens porta la tardor?

Senzillament, portant la tardor a la classe. Vaig fer tres arbres amb volum, amb quatre fulles mal comptades, l'herba era de color verd fort i el terra estava ple de fulles seques i de pinyes. El sostre era un immens cel entre blau i gris i amb uns grans núvols, dels quals sortien fils amb gotetes d'aigua (fils de pescar i cartolina blava), vaig comprar una cinta d'efectes especials amb trons, pluges, vents. Els nens i les nenes havien de por-

tar aquell dia un paraigua ja que a la classe queia un bon xàfec. Va ser emocionat explicar totes les sensacions de la tardor.

Els infants preguntaven i preguntaven sense parar, per què no tenien fulles els arbres, per què les fulles eren de color marró, què eren aquelles coses que semblaven paraigües petits que hi havia al costat dels arbres, per què plovia, etc.

Després de xerrar i xerrar sense parar, van escoltar una cinta amb la música de Vivaldi, "La tardor", van tancar els ulls i van escoltar i escoltar i escoltar.

Aquesta és una manera molt diferent de viure la tardor. Ah! em despistava: la Maria Castanyera va venir a l'escola i ens va portar castanyes calentes, ens va dir que les castanyes sortien d'uns arbres que es diuen castanyers i també ens va ensenyar una cançó que deia:

Marrameu torra castanyes
a la voreta del foc,
ja n'hi peta una als morros...

Ah!, sabeu? quan van tornar a l'escola després de les vacances de Nadal, els arbres estaven nevats i encara més pelats, i d'aquell cel que abans plovia, ara nevava: havia arribat l'hivern! ■

El compromís dels mestres amb la societat i la política

Els mestres, amb la seva tasca, estan implicats en un procés de construcció social. Els és, per tant, inherent el compromís amb el món que els envolta. La seva tasca, com a construcció de valors, comporta una determinada càrrega política. L'autor reflexiona sobre aquest compromís, amb l'entorn, la política, i la politicitat de les accions educatives amb èmfasi en el fet que la participació edevingui una acció noble.

L'expressió *compromís* té diversos significats. Aquí s'ha d'interpretar com la voluntat de contribuir a fer que els ideals i principis que ens inspiren trobin concreció en el si de la societat, com l'afany que d'una manera obstinada i conscient es posa per aconseguir la nostra coherència personal entre pensament i acció, entre món interior i treball, entre valors sustentats i valors servits. En aquest sentit, hauríem de desitjar que els mestres siguin professionals i ciutadans *compromesos*. I ajudar-los a ser-ho.

Aquest compromís té, almenys, dos ingredients fonamentals: el primer fa referència a nosaltres mateixos i conté la necessitat d'optar entre valors, idees rectores, formes de pensar i de ser. Volem un docent compromès amb ell mateix, definit, que reconegui en el mirall més el que vol ser que el que és, en un laboriós procés d'interrogació superadora. El segon ingredient apunta vers l'exterior: l'educador compromès es pronuncia, exterioritza les seves posicions, s'assumeix públicament,

Miquel Soler

desitja contribuir positivament a la marxa general dels assumptes d'interès social i, sobretot, dona als seus alumnes l'exemple permanent de la seva fe en la vida i en l'aventura humana, sense receptes ingènues ni rígides, com a vivència que, arrelada en el *jo*, engalza en el *nosaltres*. «Educar és un goig compartit», diu Fabricio Caivano. Pel primer ingredient el compromís resulta d'una introspecció exigent; en el segon, el compromís esdevé militància. Tots dos àmbits de compromís, el centripet i el centrífug, tendeixen a compondre una personalitat coherent, en la qual l'autoexigència i l'autorespecte conviuen, en un grau més o menys gran de conflicte o d'harmonia, amb l'obra social de l'educador.

Compromesos amb si mateixos

Que l'educador persegueixi i eventualment aconseguixi el seu compromís amb ell mateix no depèn solament de la seva voluntat sinó també de circumstàncies externes. En primer lloc, ha d'haver estat format per a això, vull dir, acostumat des de la infantesa i adolescència a inquirir dins d'ell mateix, a dubtar en el sentit actiu i cartesià del terme, a estudiar i a estudiar-se, a plantejar-se desafiaments, a buscar la veritat i servir-la, a reconèixer els seus límits, a estar en guàrdia contra les certeses que poden encarnar els seus prejudicis i fonamentalismes. Un mes-

“Hauríem de desitjar que els mestres fossin professionals i ciutadans compromesos.”

tre compromès no és necessàriament un mestre convençut, sinó un mestre que es deixa amarrar, també, per incerteses, per les seves pròpies preguntes i per les dels altres, que no se sent temptat de mostrar-se davant dels altres com un exemple de claredats, sinó com un explorador d'allò que és conegut i d'allò que és desconegut. Indagació en la qual no cal complaure's gaire –perquè viure en un dubte i contradicció constants comporta molt de sofriment–, sinó una indagació no paralitzadora, que es resol, després de l'examen rigorós d'un mateix i de la realitat, amb l'acceptació del risc que significa interactuar amb altres éssers humans. En fi, vull fugir de la idea que ser compromès equival a ser dogmàtic.

Comprometre's requereix, a més a més, contextos favorables. No esperem d'un mestre mal format, mal pagat, mal assistit, que sigui sever en el compromís amb ell mateix. Si la societat no salvaguarda per als seus educadors –i aquest és el cas en molts països– amplis marges de llibertat, de confiança, d'estima col·lectiva, resultarà il·lusori esperar-ne que s'autodesenvolupin com a personalitats cridades a complir una de les seves funcions socials com és l'educació. Si l'educador no se sent digne davant d'ell mateix i dignificat per la societat, el seu treball serà

deficient. Això confereix a les organitzacions professionals i sindicals que agrupen els mestres una gran responsabilitat: fer tot el que sigui possible perquè els docents visquin en la dignitat, fet sobre el qual els organismes internacionals han emès innombrables recomanacions. Curiosament, l'article 27 de la Constitució espanyola, que s'ocupa de l'ensenyament, no conté ni una sola paraula que contribueixi a salva-

guardar la singular condició que els educadors han de tenir en la societat. No és una qüestió de sous ni de privilegis, sinó d'estimació pública.

Compromesos amb la societat

Hi ha dues dimensions del compromís dels mestres davant de la societat: l'entorn immediat i el món més ampli. Pel que fa a l'entorn immediat, no puc concebre una institució educativa que, amb els seus docents, no se senti *en situació*, és a dir, actuant en un context social concret. Tota escola, tot institut interactua en un medi determinat, que és el seu, del qual rep no solament alumnes sinó també missatges socioculturals específics, plantejaments i desafiaments diferenciats, i al qual emet idees, representacions i projectes la raó de ser dels quals és voler contribuir a la millora general de la vida. Si això és així per a les institucions, ho ha de ser també per als seus educadors. Allò que és obvi per a la petita escola rural no sempre es reconeix com a necessari en el medi urbà. I, tanmateix, conèixer el medi i fer-ne una de les palanques més vigoroses del desenvolupament dels educands resulta fonamental arreu. Per dues raons: la primera és que l'aprenentatge fonamentat en el medi aporta a l'educand recursos objectius que, fets aflorar hàbilment per un educador igualment coneixedor del medi, sustenten vigorosament el procés educatiu, el qual és un procés de creixement en allò que és concret. La segona raó és que l'entrada de les característiques del medi a l'aula, al currículum, als materials, a les investiga-

cions, pot portar l'educand, tant si és infant com jove o adult, a la familiaritat amb el desafiament d'interpretar correctament i críticament el medi, no solament per conèixer-lo sinó també per viure l'exaltant experiència de canviar-lo. Aquest aspecte limitat a l'entorn immediat del compromís del mestre està ple de dificultats i obstacles, però en general

“Tota escola interactua en un medi determinat, que és el seu, del qual rep i al qual emet idees.”

“Si l'educador no aconsegueix interpretar el seu temps, qui ho farà?”

tota societat, tant si ho admet com no, el requereix. L'*escola de barri*, que és en general una escola pública (perquè la privada és per definició anti-comunitària) és o ha de ser, imperativament, una escola compromesa.

I, pel que fa a la realitat més distant, com podem deixar de recordar que l'educador és, avui més que mai, un ésser del seu temps en el món? No solament en la petita parcel·la immediata, sinó també en un planeta ple de recursos i, a la vegada, castigat per mancances injustificables i conflictes cruents.

Les tendències actuals cap a la mundialització no permeten a l'educador refugiar-se en el seu contorn i eludir ser part de processos planetaris que depenen del pensament i de l'acció de *tots* els homes i dones. El primer compromís en aquest àmbit és estar informat, comprendre en tant que sigui possible el que està passant. Tasca difícil, perquè el temps i els recursos són escassos, les urgències immediates són abundants i les fonts de desinformació, perseverantment poderoses. Si l'educador no aconsegueix interpretar el seu temps, qui ho farà? Què podrà comunicar als seus alumnes que apunti cap al futur si ignora els problemes i les forces que condicionen aquest futur? Podrà treballar reposadament amb els seus alumnes mentre 600 milions d'infants viuen en la pobresa, mentre altres milions moren injustificadament per causes fàcilment evitables, mentre segons la UNESCO el 70 % dels infants de parvulari del món està mancat de tot servei educatiu, mentre 130 milions d'infants les edats dels quals corresponen a l'ensenyament primari no assisteixen a les aules, mentre més de 200 milions són forçats a treballar en règim d'esclavatge, a vagar pels carrers nit i dia, a prostituir-se? Tot mestre ha de trobar la manera de militar en favor d'un món més just, més lliure, més feliç. I és aquí, un cop més, on les organitzacions tècniques i sindicals d'educadors tenen un paper formidable. Perquè no es tracta només que, en el recinte de la seva aula, els mestres tinguin una paraula de record per als molts *dies internacionals* que hi ha —de l'infant, de la dona, de l'alfabetització, més recentment del mestre— sinó que les organitzacions de mestres sumin les seves veus a les dels homes i les dones que

viuen en compromís, és a dir, en constant denúncia de la injustícia i en una persistent i solidària proposició d'actituds i de mesures conduents a l'alliberament d'infants i d'adults de l'aflictiu i inic dany de la discriminació, la fam, la guerra.

Compromesos amb la política

Crec que podem estar d'acord en el fet que tota tasca educativa té una dimensió política, en la mesura que educar significa desenvolupar la capacitat de les persones no solament d'entendre's elles mateixes sinó d'interrelacionar-se. I, viceversa, tota política aspira a fer de l'educació un mitjà de perpetuar-se i de desenvolupar-se. Paulo Freire es referia a la *politicitat* de les accions educatives. Això no obstant, és freqüent percebre un cert refús envers l'articulació política/educació, degut en gran part al desprestigi amb què de vegades es veuen envoltades les manifestacions concretes del quefer polític. Sembla necessari clarificar aquest punt.

A parer meu, és important que en tots els països els ideals polítics siguin enunciats explícitament, és a dir, que la societat defineixi en plena sobirania el seu projecte polític. Crec igualment imprescindible que la funció educativa mantingui la coherència necessària amb aquests ideals i amb aquest projecte. Cosa que no vol dir, naturalment, que el sistema educatiu hagi de respondre a la forma concreta amb què aquest partit o aquell altre, en el poder o fora d'ell, interpreta aquells principis. La recerca de l'equilibri necessari entre valors socials, projectes polítics i objectius de partit pot crear en l'educador i en les seves organitzacions conflictes interns i externs. La historicitat del fet educatiu és inqüestionable. I la història avança tant pels grans enunciats de política general que contribueixen a caracteritzar una societat com per la interpretació que d'aquests enunciats fan els partits en la seva tasca quotidiana i en la seva confrontació pel poder.

Quin tipus de compromís correspon a l'educador en aquest terreny tan complex i relliscós? Crec que si manté un compromís sincer i lúcid amb la seva tasca i amb la societat no caurà en la temptació de fer de la seva càtedra un centre de militància partidista. És clar que té dret a definir-se partidari d'alguna opció política o ideològica fora de l'aula,

“El món d’avui, amb les seves contradiccions immenses i els seus greus problemes no resolts, no admet la neutralitat dels ciutadans.”

en la seva vida personal; però en una societat multipartidista és obvi que el debat entre partits té lloc en àmbits externs a les aules. Crec, en canvi, que, superant escrúpols derivats d'un pretès neutralisme, d'altra banda impossible, correspon a l'educació contribuir al coneixement polític, a l'anàlisi política i fins i tot al debat polític, tenint en compte, naturalment, l'edat i les característiques de cada grup d'educands. El món d'avui, amb les seves contradiccions immenses i els seus greus problemes no resolts, no admet la neutralitat dels ciutadans. I si la paraula *participació* ha de tenir un sentit noble i actiu, l'escola i la universitat han de ser un lloc de participació en la *polis* i per a la *polis*, és a dir, un lloc de política. De la política com a pregunta i com a exercici de recerca de la resposta, no com a adoctrinament.

Cal doncs, també, el compromís dels educadors i de les seves organitzacions amb la vida política nacional i internacional. En la mesura que els éssers humans acceptem de ser agents de canvi permanent, la vida pública en democràcia participativa comprèn un aprenentatge i una construcció col·lectius dels quals no poden estar absents ni els educadors ni els sistemes educatius. Aquesta facultat dels docents de viure la dimensió política del seu ofici els porta en períodes de dictadura a comprometre's amb la resistència i, en períodes de democràcia, a comprometre's amb la identificació i amb la realització dels canvis necessaris. I tant en un cas com en l'altre, a desplegar sempre al vent la vella i estimada bandera amb el lema *defensem l'escola pública*. Dir això en el context de l'Associació de Mestres Rosa Sensat em sembla totalment legítim, perquè aquesta institució forma part també d'una història en la qual els mestres compromesos van saber participar. ■

Una proposta d'educació en valors a 0-3

Vam pensar que era necessària una transformació dels valors i els comportaments personals, que faci possible un increment progressiu dins de la nostra societat dels nivells de solidaritat, d'equitat, de

qualitat de vida, de cooperació, de participació, de la resolució no violenta dels conflictes... i, en definitiva, del benestar en la convivència i de la justícia social.

Des de les ciències socials es diu que tot això és factible i s'afirma que hi ha una condició prèvia indispensable. Es tracta de fer-ho a partir d'una concentració extraordinària d'esforços en l'àmbit educatiu, dirigida a aquests objectius. I, evidentment, estàvem convençudes que aquesta concentració d'esforços s'ha

L'equip d'educadores del Centre Municipal d'Educació Infantil Els Pins de Figueres va iniciar, l'any 1991, un procés de reflexió fruit d'una inquietud educativa. Cercaven consensuar quines actituds i quins valors havien de transmetre als infants, i de quina manera ho podien fer. Amb el temps van descobrir que el seu treball tenia relació amb l'educació per la pau i amb l'educació en valors. Aquesta tasca les va portar a elaborar un programa d'activitats encaminat a treballar-ho.

ciat i quines havien de ser les nostres actuacions davant dels comportaments infantils agressius, disruptius, de negació, etc.

Vam conèixer el treball d'educació per a la convivència que duia a terme la Fina Masnou amb infants de parvulari, i va ser per aquesta raó que vam demanar-li assessorament. Totes juntes vam intentar analitzar llavors si era possible engegar un treball similar amb infants de 0 a 3 anys.

En un primer moment del procés vam

Equip d'educadores del Centre Municipal d'Educació Infantil Els Pins

d'iniciar ja amb un treball rigorós des de l'educació de 0 a 3 anys.

Tot va començar quan dins de l'equip educatiu va sorgir la necessitat de buscar uns criteris comuns respecte a quines actituds havíem de poten-

observar i analitzar com interaccionàvem amb els infants i quins models de comportament els estàvem oferint.

Vam buscar accions educatives per afavorir:

- L'aprenentatge i la utilització d'eines i estratègies de comunicació (creiem que la causa de molts conflictes de relació entre els infants recau en la manca d'habilitats comunicatives).
- L'adquisició de «conductes positives».

En un segon moment del procés vam acordar posar en pràctica algunes de les idees que anàvem consensuant, organitzant el treball de forma sistemàtica per tal que

- Fos una tasca de tot l'equip.
- Compengués tots els nivells d'edat.
- El contingut quedés ben estructurat (fos comprensible, coherent i facilités la posada en practica).

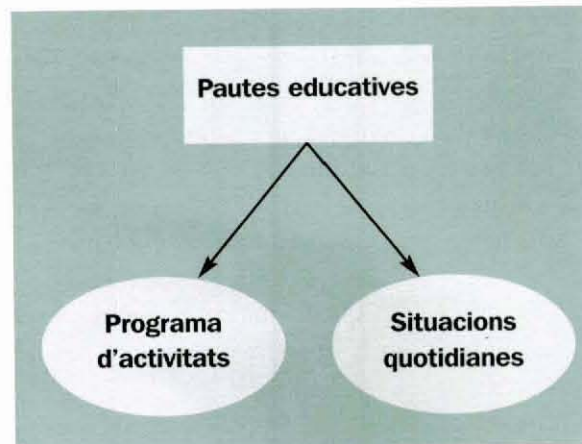

Vam començar proposant als infants activitats i jocs que, pensàvem, potenciaven un determinada actitud o habilitat social.

I de tota aquesta feina, finalment, van sorgir les *pautes educatives generals* consensuades per tot l'equip educatiu, inspirades en el llibre de Fina Masnou,¹ i que ens portaven a elaborar,

- El *programa d'activitats* realitzat per tal de facilitar a les educadores recursos i coherència en el treball en valors.
- *Pautes d'actuació* per les *situacions quotidianes* (que és on es donen més aprenentatges significatius).

Tant pel que fa a l'aplicació del programa com a la resta del temps que convivim amb els infants, tenim en compte les següents *pautes educatives*:

- a) Respectar els nivells de maduresa: hem de tenir en compte els coneixements prèvis de cada infant l'estat evolutiu en què es troben. Hem de fer un esforç per tal de no fer servir els tòpics («això els nens no ho entenen»)

Cooperar: busquem, encara que de manera senzilla, que els infants puguin actuar coordinadament per aconseguir un mateix objectiu. Acampada a Albanyà.

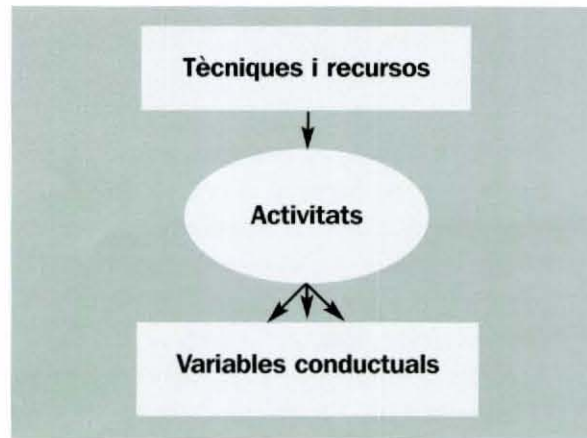
i parlar-los amb un llenguatge que puguin entendre i comprendre el que els envolta.

- b) Mantenir uns alts nivells d'expectatives: si no creiem prou en el que l'infant pot arribar a ser o a fer, els infants ho perceben i això els desmotiva.
- c) Atribuir qualitats positives: afavorirem que els infants s'adonin que tenen qualitats si les verbalitzem en la seva presència.
- d) Garantir un clima distès i d'alegria: l'efecte motivador d'aquestes dues condicions és inqüestionable, en contraposició a condicions ambientals de tensió o repressió.
- e) Exhortar a adoptar i a mantenir conductes prosocials: animarem i incitarem els infants a adoptar nous comportaments prosocials, amb l'objectiu de predisposar-los a mantenir aquests comportaments en futures ocasions.
- f) Utilitzar un vocabulari adient: emprarem un llenguatge que no sigui agressiu, competitiu, sexista, discriminatori, etc.

Adoptar pautes educatives també va fer qüestionar i redefinir aspectes com: la compra i l'elaboració del material, l'organització de l'espai, el plantejament de les unitats de programació...

Estructura del programa d'activitats

A partir d'un grup de tècniques i recursos dissenyem un recull d'activitats, subdividides en tres nivells d'edat. Les activitats les utilitzem per treballar sobre 13 valors socials i morals.

A. Tècniques i recursos

1. Jocs
2. Contes
3. Cançons i melodies
4. Escenificacions
5. Titelles
6. Imatges, fotos, vídeo
7. Preguntes/verbalització
8. Seqüenciació:
 - 8.1. En resolució de problemes
 - 8.2. En habilitats de relació

B. Valors socials i morals

1. Presentar: promovem que els infants coneguin els noms dels companys, com a inici dels primers coneixements dels altres i de formació i cohesió del grup.
2. Saludar: procurem que l'infant se senti ben acollit i integrat dins del grup fent agradable i significatiu l'acte de saludar-nos i acomiadar-nos.
3. Confiar: ajudem les criatures a adquirir autoconfiança, confiança en l'adult i confiança en els seus iguals.
4. Establir contacte físic: potenciem, no sols el coneixement d'un mateix, sinó l'acceptació de l'altre mitjançant el contacte físic, gaudint-ne i aprenent a controlar-lo.
5. Participar: ho afavorim perquè l'infant s'enriqueixi amb les vivències que això comporta i per contrarestar la inseguretat i l'individualisme.
6. Esperar el torn: intentem que, a mesura de les seves possibilitats, els infants vagin adquirint aquest hàbit, entenent que és necessari per a què la vida en col·lectivitat funcioni.
7. Ajudar: volem que la mainada pugui experimentar i viure situacions d'ajuda i ser-ne conscients.
8. Cooperar: busquem, encara que de manera senzilla, que els infants puguin actuar coordinadament per aconseguir un mateix objectiu.
9. Agrair: intentem aproximar els infants al sentiment d'agraïment i el seu coneixement.
10. Demanar bé les coses: convidem els infants

a trobar alternatives de resolució de conflictes relacionats amb la comunicació.

11. Dialogar: motivem als infants a expressar-se i a escoltar, a anar aprenent a utilitzar el llenguatge com a mitjà d'expressió de sentiments i de comunicació.
12. Compartir: possibilitem que l'infant s'identifiqui amb l'altre i el beneficiï de manera altruista.
13. Consolar: donem oportunitats per a què la mainada es posi en el lloc d'un altre i vagi desenvolupant la seva capacitat d'empatia.

C. Exemples d'activitats

En moltes ocasions utilitzem jocs tradicionals i populars que tothom coneix. En cada joc tenim en compte què volem trasmetre per tal de preparar les situacions i actuar en conseqüència.

Per citar dos casos:

- En els jocs de falda és important per nosaltres establir un contacte físic que doni seguretat a l'infant i alhora intentem comunicar-nos buscant la seva mirada. Això comporta poder estar amb aquell infant sense haver d'estar en el mateix moment per altres situacions o interferències. La diferència radica en l'actitud de l'educadora.
- Els jocs de rotllana els triem perquè permeten als infants veure la cara dels seus companys durant tota l'activitat. Així ells perceben com riuen i expressen alegria. Es tracta d'una situació on també tots han de fer quelcom en comú (mantenir-se agafats) perquè funcioni bé, i no es desfaci abans d'hora. En

aquests moments, es senten tots junts jugant i participant de la mateixa experiència lúdica; s'està formant consciència de grup i sentiment cooperatiu. Les educadores intentem resaltar aquests aspectes amb la nostra actuació i actitud.

En altres casos hem adaptat o inventat jocs:

- Per potenciar l'autoconfiança en els més petits, posem un pont d'espuma perquè, els que ja s'arrosseguen o gatejen, juguin a passar per sota. Alguns nens deseguida ho proven amb gran entusiasme i d'altres els costa decidir-se un cert temps. Més endavant posem dos i fins a tres ponts fent un petit túnel.
- Per afavorir la confiança en els companys, en els grups dels més grans, els proposem el joc que anomenem «el pastor i el xai». Es tracta del fet que un infant fa de pastor i un altre fa de xai. El «xai» en un racó de la classe fa sonar una campaneta i el pastor, amb els ulls tapats, és ajudat per un company que el porta agafat de la mà a buscar el «xai» perdut. Evidentment aquest és un joc complex que requereix primer treballar la confiança en un mateix per poder anar amb els ulls tapats, però si està ben plantejat, és un joc que sempre els agrada repetir. Només cal veure les rises i abraçades que provoca el moment de destapar-se els ulls i retrobar-se.
- Per viure situacions d'ajuda amb els grups dels mitjans els proposem jugar amb teles grosses i en un moment donat l'educadora pot estirar d'una tela arrossegant un infant que hi ha al damunt, com si el portés en

taxi, i preguntar a la resta si la volen ajudar. Sempre surten molts voluntaris!

- Amb un paracaigudes de colors aconseguim fer diversos jocs participatius i cooperatius en un clima de diversió, com poden ser els següents: entre tots agafem el paracaigudes i posem una pilota en mig intentant que movent el paracaigudes no caigui la pilota a terra; un grup d'infants es posa sota el paracaigudes i un altre grup el fa pujar i baixar fent com si fos una tenda de campanya.

Aspectes d'aquesta experiència

Programa en constant revisió i actualització: Les activitats, les valorem periòdicament com també valorem tant les nostres actuacions i com les nostres actituds.

Necessitem regularment refrescar conceptes i analitzar-ne de nous.

Per exemple, ara ens estem plantejant

- Com treballar l'expressió de sentiments.
- com treballar l'espera.
- Aprofundir i pendre acords sobre el tema de posar normes i límits clars i assequibles (com ho fem? com ho hauríem de fer? posem massa límits?).

Importància del treball en equip: La reflexió conjunta permet compartir els problemes. Posarem només un exemple per tal d'il·lustrar els avantatges de treballar en equip l'educació en valors.

Quan una educadora es capfica perquè un infant a la classe presenta un comportament disruptiu o agressiu, tota la resta de l'equip es manté alerta.

Les altres mestres intenten incidir els moments en què coincideixen amb el nen al passadís, al pati, etc. D'aquesta manera poden fer una observació externa més allunyada emocionalment.

Són moments que poden proporcionar al nen recursos de relació i un reforçament de l'autoestima, autoimatge, intel·ligència emocional etc.

D'aquesta manera, en poc temps aquest nen pot arribar a canviar els seus antics comportaments per d'altres de positius. I l'educadora, a més a més, se sent reconfortada i recolçada per la resta de l'equip.

Dificultats en l'avaluació d'actituds: Aquesta fase no ens ha resultat fàcil.

En un principi vam pretendre avaluar l'aplicació del programa sobre un valor concret (ajudar). Ens vam adonar que era massa difícil voler avaluar *objectivament* les actituds assolides. Vam optar, llavors, per fer una *valoració subjectiva*, però que ens fos útil, de *l'aplicació de les activitats del programa*.

Canvi d'actituds en l'equip educatiu: L'anàlisi de moltes situacions viscudes en el centre ens va portar a concloure que, efectivament, estem

contínuament transmetent actituds i valors, fins i tot inconscientment.

En adonar-nos-en, s'han anat produint canvis d'actituds en l'equip docent, tant interpersonalment com professionalment.

En definitiva, el que volíem transmetre als infants ho havíem també de creure i de viure nosaltres.

Si volíem que els infants s'ajudessin, entre d'altres coses, també havien de veure com les educadores ens ajudem entre nosaltres. Si volíem que hagués un clima distès i alegre, les educadores no podíem mostrar-nos nervioses o enfadades. Si volíem aconseguir que els infants confiessin en les educadores, nosaltres també havíem de confiar en ells, i si esperàvem que fossin capaços de cooperar, compartir, respectar l'altre, nosaltres també ho havíem de fer davant d'ells.

Aquest plantejament va fer que comencéssim un procés de canvi en el estil de relacionar-nos entre les educadores i amb els infants. De immediat ja es va notar, per exemple, en el «bon rotllo» que es generava de bon matí, simplement pel fet de saludar-nos entre les educadores, de saludar els pares, de ajupir-nos per saludar els infants a la seva alçada, de mirar-los als ulls i somriure'ls, d'utilitzar una sèrie d'habilitats socials que de vegades passem per alt o oblidem. També s'ha anat fent palès aquest canvi en moments i situacions diferents com és l'hora de menjar on ja és normal que hi hagi un ambient tranquil i a penes recordem quan hi havia un excés de presses i de sorolls.

Sempre hem fet una valoració molt positiva dels canvis que ha produït tot aquest treball

d'educació en valors. Evidentment, aquests canvis són valuosos i duraders en la mesura que les actituds i vivències de les educadores són sinceres.

Per nosaltres ha estat la manera d'arribar a tenir una actitud més respectuosa davant l'infant i dels companys, de trobar noves maneres de resoldre els conflictes quotidians i en conseqüència de gaudir i d'estar més satisfetes de la nostra feina.

A manera de síntesi

Creiem que l'educació en valors de 0-3 s'ha de caracteritzar pels següents principis.

- a) S'ha de tenir sempre present com a referent que les experiències viscudes durant els primers anys de vida d'una persona són radicalment determinants en el desenvolupament dels trets de la seva personalitat, que inclouen les seves actituds i els seus valors.
- b) S'han de proporcionar, per aquesta mateixa raó, les circumstàncies ambientals adequades per tal que els infants puguin experimentar, en molts casos, les seves primeres vivències en el camp dels valors socials i morals.
- c) S'ha de garantir que aquestes circumstàncies es donin, sempre, en condicions de vivència afectiva positiva. ■

Notes

1. MASNOU i PIFERRER, F.: *Educació per a la convivència*, Barcelona: EUMO, 1991.

PLA JOVE FORMACIÓ - OCUPACIÓ

*Si has acabat l'ensenyament secundari
i estàs buscant com continuar,
no t'aturis ! torna*

*a
engegar*

*Informa-te'n
010
No t'ho perdís*

Barcelon **a**ctiva

Ajuntament de Barcelona
Institut d'Educació

BARCELONA
PLA JOVE

Ajuntament de Barcelona
Consell de la Formació
Professional i Ocupacional

projecte
educatiu
de Ciutat

Una visita a l'escola de natura Arc Iris

El menjar de cada dia, el que preparen a la cuina, té uns orígens que, als infants de ciutat, pot ser difícil d'imaginar. Després d'acostar-se a les fruites i verdures tal com arriben a l'escola, de palpar-ne les textures, olorar-les i descobrir-ne els colors, es va proposar d'anar a veure un hort, amb arbres fruiters i plantes aromàtiques.

A les ciutats els infants tenen poques possibilitats de veure un hort o un arbre fruiter. I per donar-los la possibilitat de co-

nèixer directament com són les fruites i les verdures que mengem, abans que arribin al plat, que vam fer una visita a l'Escola de Natura que ha posat en marxa l'escola municipal Arc Iris de Barcelona.

A l'escola bressol municipal Barrufets, des de fa dos anys treballem en un projecte d'oferta flexible de materials i espais. Fonamentalment volem potenciar la relació entre infants de diverses edats i crear situacions en què puguin triar a quin espai, amb quins companys, amb quin educador i quina activitat volen fer.

Per tant, la visita a l'Escola de Natura ens ofería una doble possibilitat: facilitar la barreja d'edats o grups d'infants i tenir una primera relació o presa de contacte amb un hort.

descobriessin el procés que segueixen aquests aliments des que són a l'hort fins que arriben a la taula, tot passant per la botiga i la cuina.

El procés de descoberta el vam fer a la inversa, perquè així partíem del més conegut: les fruites i verdures a taula. Vam observar les que menjàvem per dinar, com es deien, quin color tenien, si el gust ens agradava, etc. Així, un seguit de noms, sensacions, comentaris, coneixements, van començar a formar part de l'activitat i, sobretot, de l'interès col·lectiu dels dos grups d'infants.

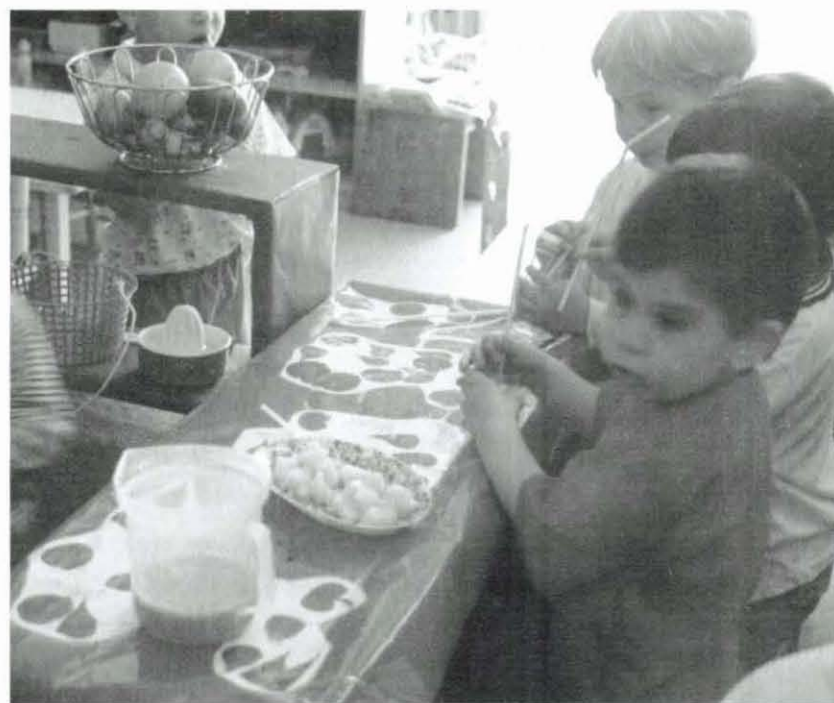
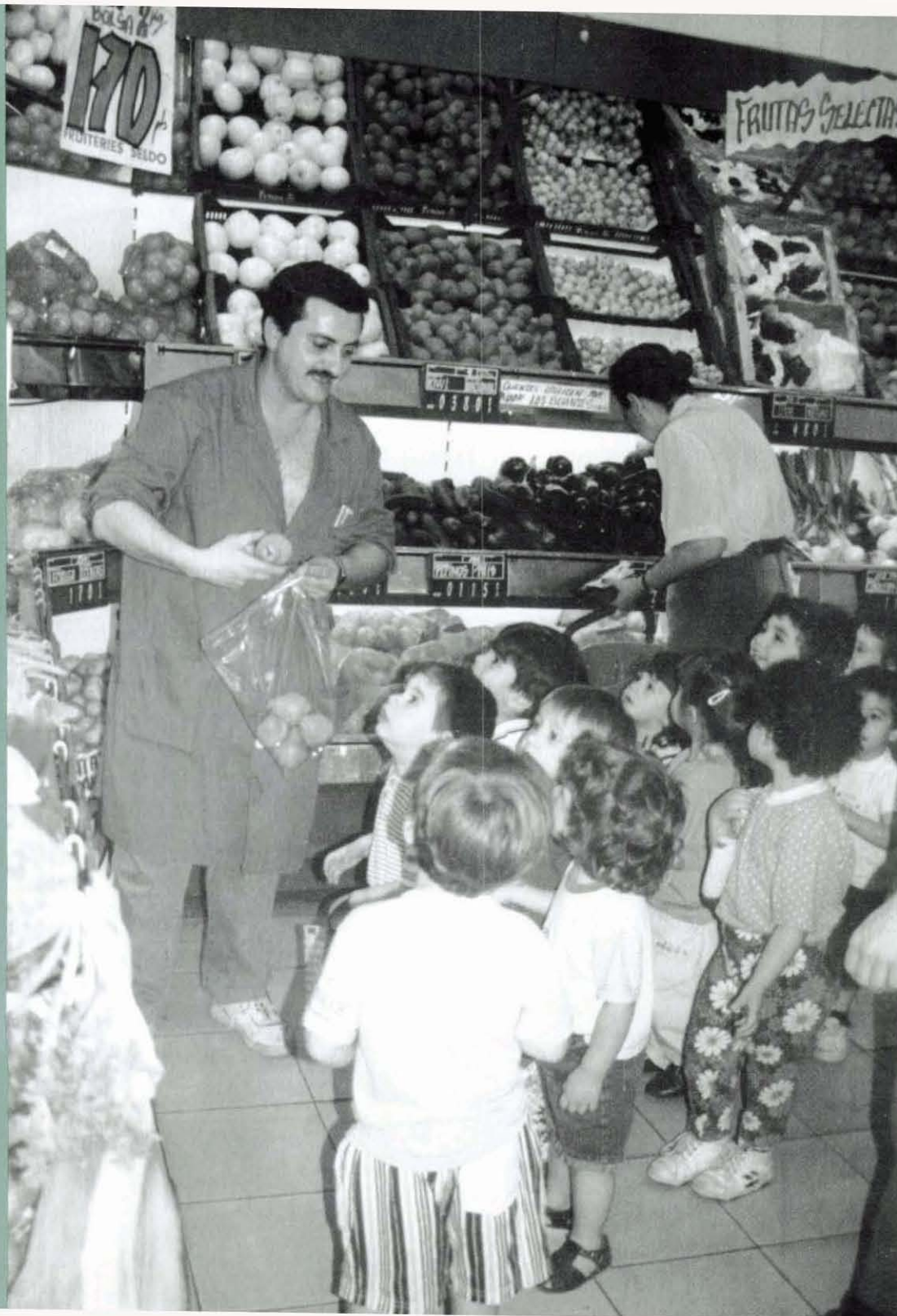
Seguint el fil del seu interès, començarem a observar les fruites i verdures crues, senceres, i vam col·laborar a preparar-les i elaborar-les amb la cuina. Desgranant pèsols, tallant, pe-

Dins d'aquest marc vam preparar un seguit d'activitats per als dos grups dels més grans de l'escola. Preteníem que els infants

lant, exprimint les taronges, o liquant pastanagues, vam experimentar-ne les transformacions i característiques al llarg de tot el procés.

Aprofitàvem per anar a la cuina especialment els dies en què el botiguer ens duia les verdures i les fruites. El botiguer ens hi ensenyava el que havia dut i la cuinera on ho desavava i com faria el dinar. Algun dia ens encarregava feina: preparar l'amanida, tallar mongetes, preparar les fruiteres, etc. Tota acció esdevenia una festa, un nou interès, una nova conquesta i unes llargues converses sobre què estàvem fent, o sobre qui ho feia a casa.

Fins que, un dia, vam anar, cadascú amb el seu cistell, a comprar a la botiga. Havíem preparat una llista per muntar una botiga en un grup i un bar-degustació en un altre. A la botiga vam veure tot el que els duïen de l'hort. L'hort? Què devia ser, l'hort? En un dels grups hi havia un infant que ens va explicar que el seu avi en tenia un al poble i que, quan l'anava a visitar, l'acompanyava i collien tomàquets.

A la botiga, a la cuina, a taula, observem, olorem, toquem, fruites i verdures.

Els vam explicar que un dia aniríem tots junts a veure les fruites i les verdures a un hort, i l'entusiasme va créixer. N'hi havia que volien anar-hi en aquell moment. Estaven impacients per visitar-lo.

L'hort i alguna cosa més

Finalment, els dos grups vam anar a veure l'hort de l'Escola de Natura Arc Iris. En arribar a l'escola, la Maria –la persona encarregada dels tallers–, ens va rebre i ens va explicar què faríem a l'hort, al camp dels arbres fruiters, i ens deixà molt intrigats en dir-nos que també tindríem una sorpresa.

Per tal que tots els nens poguessin gaudir de l'experiència, ens vam dividir en dos grups barrejant infants de les dues classes. Mentre un dels dos grups jugava en el bosquet de l'escola, l'altre seguia l'itinerari de la visita.

La primera part de la visita la vam dedicar a l'hort. Un tros de terra ben cavat i enfilat en petites muntanyetes o cavallons d'on sortien alls i cebes fou la primera descoberta del grup: estaven enterrats sota terra i només en veíem un plomall de fulles verdes i tendres. Les mongetes i les faves es barrejaren en el record amb els pèsols que havíem desgranat a l'escola. En descobrir els enciams, un va comentar que feien un tren, i les cols ens van semblar més fortes i grans que les que havíem vist i tocat a l'escola.

Mentre els infants parlaven entre ells de les seves descobertes, la Maria ens va mostrar on era cada hortalissa, d'on sortien, quina part es menjava, les arrencava i ens les donava perquè les toquéssim, tastéssim i oloréssim.

Després, vam anar a veure el camp dels arbres fruiters. Hi havia nesprers, llimoners, tarongers, una perera, un ametller. Alguns tenien fruits i els vam poder tastar, olorar i tocar. Cap llimona de les que havien tocat fins ara era tan perfumada com aquelles.

I, al final del recorregut, la sorpresa! Allí mateix hi havia un tancat amb tortugues. Unes tortugues que viuen entre els fruiters i les herbes d'aquell tros de terra. La Maria les buscava perquè estaven molt amagades i ens les portava perquè les veiéssim de prop. Cap dels infants no havia vist mai una tortuga. Alguns obrien uns ulls que no els cabien a la cara. Els més atrevits els tocaven la closca i els donaven menjar.

Tot pujant a jugar cap al bosquet vam passar pel jardí de les olors. Hi tenien farigola, menta, romaní, marialluïsa. Els infants podien tocar les plantes aromàtiques amb les mans per olorar-les. Quina olor més bona! Era com una festa per als sentits.

Quan els dos grups vam acabar la visita ens van donar una caixa amb totes les fruites, verdures i plantes aromàtiques que havíem vist i alguna llavor perquè la plantéssim a la nostra escola. Una caixa

plena de tresors que ens va permetre seguir treballant el tema.

Per poder fer la visita amb més tranquil·litat vam decidir de quedar-nos a dinar al bosquet de l'escola, tot i que és molt a prop del nostre centre considerem que acabaria d'arrodonir el dia.

La visita ens va agradar molt tant als infants com a nosaltres. Tornàrem plens de preguntes i alguns amb les butxaques plenes de pedres i pinassa com un tresor amagat per recordar millor l'estada a l'Escola de Natura i tot el que ens havia dit i ensenyat la Maria. Posteriorment, la valoració que en l'equip vam fer va ser tan positiva que vam decidir tornar-ho a fer el curs següent. Vam modificar algunes activitats d'acord amb la dinàmica específica dels grups. ■

Un jardí compartit

Tenir un gran jardí, amb un hort i una gran diversitat d'arbres i plantes, demana molta atenció i recursos. A l'escola Arc Iris de Barcelona s'ha posat en marxa un ampli procés de participació de les famílies, els infants i antics alumnes per mantenir viu aquest espai. Perquè tothom en pugui gaudir, el jardí s'ha posat al servei d'altres escoles com una escola de natura oberta al cor de la ciutat.

Escola Arc Iris

L'escola municipal Arc Iris, ja des dels seus inicis ha tingut una vida molt lligada al seu entorn natural. El jardí és de l'època de Rubió i Tudurí i està dissenyat sota els criteris de

Forestier. Disposem de 2 490 m² de jardins (750 m² de bosc mediterrani, 385 m² de bosc urbanitzat apte per al joc, un passeig de xiprers de 440 m², 3 feixes de jardí i una zona d'hort amb arbres fruiters amb un tancat per a la reproducció de tortugues de terra mediterrànies) sense comptar les 6 terrasses amb arbres i jardineres. Aquest entorn tan ric ha contribuït a configurar la seva identitat.

Malgrat això, la falta de recursos dels centres escolars i les polítiques educatives homogeneitzadores, que durant massa anys han tractat tots els centres com si fossin iguals, van portar a un deteriorament molt gran d'aquests espais. Tot i els esforços que feien els equips

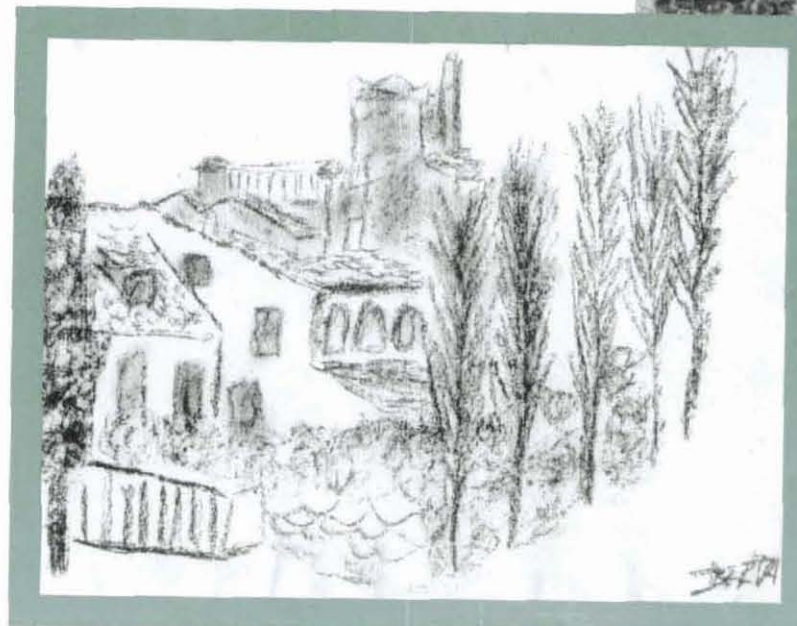
de mestres, va arribar un moment en què el bosc i els jardins van esdevenir una càrrega negativa per al centre: per un costat, la imatge de deixadesa pesava sobre l'educació dels infants; per altre, el sentiment d'impotència que tenia l'equip de mestres que no rebia cap ajuda i, finalment, la dificultat econòmica del centre per fer front a les despeses mínimes per evitar l'envelliment del jardí.

Durant els darrers deu anys l'escola ha anat buscant formes de recuperar el seu entorn implicant al màxim tots els estaments per tal que tenir un jardí a l'escola deixi de ser una càrrega i esdevingui un avantatge. La solució definitiva no s'ha trobat, tot i que ja hem fet molta feina:

- Amb l'ajuda de l'AMPA i les famílies durant aquests deu anys s'ha anat fent la jornada de jardineria un dissabte al començament del curs. Ha servit per posar el jardí a punt després de l'estiu i cada any la feina ha estat menys cansada i el resultat ha lluit més.
- L'equip de mestres ha anat preparant múltiples tallers per als infants de l'escola per tal d'integrar aquest entorn proper al disseny curricular.
- S'ha modernitzat l'estació de meteorologia i el servei actualment funciona diàriament. Es comparen les observacions preses amb les prediccions i amb la fotografia del Meteosat.
- Amb la col·laboració dels alumnes s'ha fet un cens d'arbres i arbusts de l'escola i s'ha editat la guia de plantes de l'escola.

- També ens hem posat en contacte amb el DARP per constituir un centre reproductor de tortuga mediterrània per contribuir a la defensa d'aquesta espècie protegida.
- Ha estat molt valuosa la col·laboració de l'associació d'exalumnes, que durant aquests anys s'ha ocupat de la tasca de regar durant la segona quinzena de juliol i l'agost. A més, darrerament, un grup d'exalumnes de les primeres promocions de l'escola col·laboren activament en el treball de l'hort.

A poc a poc, a partir del treball dels alumnes i amb l'ajuda econòmica de l'AMPA, s'ha pogut anar recuperant l'estructura pròpia de cada jardí.

A partir de l'experiència d'aquests anys s'ha pogut plantejar un projecte d'escola de natura a l'IMEB. Aquest projecte ha permès a l'escola disposar del suport d'una professional de la jardineria unes hores a la setmana a canvi d'oferir un servei a altres escoles.

Escola de Natura Arc Iris

Neix amb la voluntat de trobar la pròpia identitat a partir de la necessitat d'optimitzar recursos tot compartint-los amb altres centres, tant d'educació infantil com de primària.

El projecte es desenvolupa en diferents àmbits:

- Manteniment i millora de les instal·lacions.
- Tallers d'aprenentatge (amb els infants del centre i de fora del centre especialment d'educació infantil).
- Creació de material per al treball de naturals a partir del treball dels alumnes.

Està dissenyat de manera que potenciï diversos aspectes:

- Observació directa, experimentació i estudi de plantes, petita fauna (ocells, insectes, crugues, etc.) i tortuga mediterrània.
- Estudi dels espais verds com a elements d'equilibri ambiental. Estudi ecològic lligat a diferents aspectes del currículum.
- Aproximació interdisciplinària dels diferents nivells educatius a l'entorn natural.

- Elaboració de material didàctic específic a partir del treball dels alumnes.
- Creació d'una forma d'aprofitament del jardí més enllà dels alumnes de l'escola oferint la possibilitat de visites, activitats i tallers per a altres escoles, fent extensius els materials elaborats al centre com a propostes de treball. Voldríem també possibilitar el treball intergeneracional amb avis i nens en les tasques de l'hort i jardineria.

Aquest és el tercer any que funciona l'Escola de Natura. Durant aquests anys hem ofert els següents tallers:

- Taller de tortuga mediterrània. Es pot veure l'espai on viuen, el que mengen, la diferència dels mascles i les femelles i comentar les característiques fonamentals d'aquesta espècie tot observant-les.
- Taller d'hort. Es pot visitar un hort en funcionament, veure com es cullen diversos tipus d'hortalisses i valorar quina és la part comestible de cada planta i fer algun tast i comentar-ne les característiques més importants.

També en ocasions, pactant amb les escoles visitants, hem ofert altres tallers com:

- Taller de tipus de terres.
- Taller de compost.
- Taller d'arbres fruiters.
- Taller d'insectes.
- Taller de meteorologia.

La visita és guiada per la jardineria i, a part d'apropar els infants a l'hort, les tortugues o el tema triat, ofereix l'oportunitat d'emportar-se a l'escola productes i materials relacionats amb el taller.

Les visites han augmentat al llarg d'aquests anys. Si el primer any de funcionament vàrem rebre de forma experimental 75 infants d'escola bressol i parvulari, el segon any ja van ser 117 infants d'escola bressol i 108 de parvulari i el curs passat més de 400 infants van gaudir del servei. Per a aquest curs es preveu un nombre similar de visites (si teniu interès en aquesta temàtica i en venir amb el vostre grup d'infants a treballar en la nostra Escola de Natura Arc Iris, podeu telefonar al 93 436 26 17; estem al cor de Barcelona, carrer Arc de Sant Martí, 78).

Fruit d'aquestes visites han sorgit algunes col·laboracions i intercanvis. Podem destacar la col·laboració que s'ha fet amb l'escola bressol Barrufets de l'IMEB. Van elaborar una unitat didàctica sobre fruites i verdures i l'Escola de Natura en va fer una edició que es va repartir a totes les escoles que ens van visitar durant el darrer curs i que es recull en aquest mateix número d'INFÀNCIA.

La nostra experiència ens fa creure que cada centre hauria de poder trobar la seva identitat i això des de l'Administració s'hauria de potenciar. Aquest exemple pot ser exportable a altres camps (esportiu, tecnològic, plàstic, musical, etc.). Caldria tendir a disposar d'una xarxa d'escoles ben plurals que tinguessin la voluntat de compartir les seves singularitats i d'enriquir-se amb l'intercanvi entre els diferents centres. ■

Un pont del passat al present

El curs passat, a l'escola Àngels Garriga de Barcelona, van celebrar el centenari del naixement de la mestra i escriptora que els dona nom. El resultat de l'experiència va ser tan positiu que enguany han decidit viure novament un projecte global d'escola, una temàtica unificadora per a les activitats comunes de l'any.

El dia 26 de maig vam anar a Saifores (Baix Penedès) com a cloenda de les diferents activitats que, al llarg del curs escolar, havíem realitzat a l'escola, el CEIP Àngels Garriga de Barcelona, per commemorar el centenari del naixement de la mestra que dona nom al nostre centre.

Àngels Garriga fou una mestra que, amb el seu treball, formà part del moviment de renovació pedagògica de l'escola a Catalunya. Va exercir com a mestra abans de la guerra i va seguir durant la postguerra en la difícil i amenaçada tasca de reconstrucció de l'escola catalana. L'any 1998 va esdevenir-se el centenari del seu naixement i diverses institucions i grups de mestres van commemorar aquest centenari amb actes d'homenatge i reconeixement de la seva tasca. La nostra escola hi va participar confeccionant les il·lustracions d'una bella història, *Filemon i Baucis*, que Àngels Garriga

havia versionat, per a la celebració que es va fer a l'Escola d'Estiu de Rosa Sensat.

Vam decidir que, al llarg del curs següent,

viuríem aquesta celebració des de dins de l'escola amb projectes que, des de diferents àrees, tinguessin relació amb Àngels Garriga i la seva tasca pedagògica. També volíem compartir aquesta celebració amb totes les persones i entitats que, un moment o altre, havien tingut relació amb l'escola: antics pares i alumnes, mestres, treballadors, col·laboradors, entitats del barri, etc. Per això vam articular les activitats a l'entorn de tres punts clau: un acte públic commemoratiu per a totes aquestes persones; el treball escolar, intern, per conèixer Àngels Garriga, que es concretà en l'elaboració de textos per als Jocs Florals, i la sortida final a Saifores.

Us ho expliquem ara amb una mica de detall, sobretot les activitats en què va participar el parvulari.

Margarita Alonso, Núria Figuerola i Victòria Vidal

El primer acte

La primera activitat oficial que vam celebrar va ser, el dia 6 de març, l'acte públic en què l'escola obria les portes a un munt d'amics. Vam comptar amb la presència de la Marta i la Maria Mata, filles d'Àngels Garriga, que han guardat memòria de la tasca de la seva mare a la Fundació Àngels Garriga de Mata, a Saifores; també van assistir-hi Albert Batlle, regidor del Districte i Sara Blasi, delegada d'Ensenyament de Barcelona. Tots ells ens van dirigir la paraula després de la presentació de l'acte i d'un petit parlament d'Enric Lahoz, director de l'escola, en què recordà la història i trajectòria de l'escola.

En acabar els parlaments vam inaugurar la pàgina *web* de l'escola, un nou mitjà de comunicació i informació entre la comunitat educativa. A continuació vam anar a visitar l'hort de l'escola –tot seguint la tradició d'Àngels Garriga– i vam plantar l'Arbre del Centenari, una senzilla perera, que ja ha florit i ha fet

En el primer acte oficial del Centenari d'Àngels Garriga, les filles de la mestra que dona nom a la nostra escola van plantar un arbre, una perera, al nostre hort.

algun fruit. Vam regalar, a totes les persones que van visitar l'hort, una bosseta de llavors de boixac, per poder recordar la diada i portar una mica de natura a casa.

Finalment vam fer un vermut al pati, una estona fantàstica, plena de sol i alegria, on plànerament vam poder reprendre velles amistats i records.

Al llarg del matí tots els participants van deixar el seu record en un llibre de signatures, tot expressant el que sentien.

Llibres per Sant Jordi

L'homenatge intern, el treball al llarg del curs, el vam orientar a conèixer millor la figura d'Àngels Garriga, la seva vida, el seu ambient, les seves idees i il·lusions, la seva obra; volíem també fer vives a l'escola algunes de les seves pràctiques pedagògiques.

D'aquesta manera van sortir diverses propostes. Sobre la seva biografia: en forma de narració?, en forma de projecte?, en forma

L'escola

Cantem, sabem rondalles, tenim peixos i ocells, sembrem llavors menudes, reguem arbres molt vells.

M'agrada tant l'escola que no ho puc explicar a l'hora de sortir-ne ja hi voldria tornar.

ÀNGELS GARRIGA

d'auca? Sobre la seva obra literària i de divulgació de la llengua catalana: potser il·lustrar un conte?, potser explicar alguna rondalla?, potser fer una representació?, o aprendre una poesia?, o gravar un vídeo?, o fer una lectura? Sobre la seva tasca pedagògica: escriure un diari de classe, com ella feia amb els seus infants?, alguna cosa relacionada amb l'hort?

Cada cicle i cada mestra va triar alguna d'aquestes activitats d'acord amb l'edat, els interessos, el currículum del seu grup. Tots els treballs havien de ser presentats a la resta d'escola i posats en comú.

Per integrar-ho en la vida escolar, de cada un se'n va fer un treball literari per presentar-lo als Jocs Florals de l'escola. Per San Jordi, a part de les poesies i narracions individuals, tenim el costum d'elaborar un conte col·lectiu per grup que després editem internament. Però l'any passat, en comptes d'elaborar aquest conte, cada classe va fer un text –o una producció artística– sobre Àngels Garriga.

A primària, aquests van ser els escollits: un diari de classe, aprendre una poesia d'Àngels Garriga i il·lustrar-la –aquella anomenada «L'escola»–, i fer una auca sobre la vida d'Àngels Garriga. Els més grans van representar l'obra de teatre *El país de les cent paraules* de Marta Mata i també van fer un vídeo desenvolupant diversos temes relacionats amb Àngels Garriga: la mitologia clàssica, que apareix en algun dels seus contes; la guerra civil, que va influir en la seva vida; l'hort de la nostra escola, semblant al seu, i alguns dels contes que ella adaptà, ja il·lustrats pels nens de parvulari.

Perquè al parvulari, tenint en compte el valor

dels contes per als infants i la gran importància que els donava Àngels Garriga, vam escollir d'il·lustrar-ne alguns. Àngels Garriga en va fer traduccions al català, va fer versions adaptades per a infants, i va explicar-ne molts –ella els anomenava «contalles»– per la ràdio, en una tasca de difusió de la llengua catalana.

Al grup de tres anys, vam treballar a partir del conte «Dues menes de pa», on Àngels Garriga dona un nou final, i significat, a la fable de La Fontaine «La formiga i la cigala». Per il·lustrar aquest conte, vam fer una construcció en volum, amb materials diversos – tela metàl·lica, tires de roba, plastilina, papers, cartolines, etc.– i tècniques diverses, com teixir, pintar, modelar, etc. Aquesta construcció representava un formiguer, amb les formigues i la seva reina i la cigala. Era un treball col·lectiu en què hi van participar tots. Cal dir que, abans de començar el treball plàstic, els infants ja coneixien molt bé aquest conte, com els altres de parvulari, perquè l'havíem explicat la tarda dels contes. De la mateixa manera, ja sabien qui era, com pensava i com estimava els nens Àngels Garriga, perquè ho havíem après en un projecte de treball de parvulari. L'AMPA de l'escola també va participar en la tasca de divulgació, publicant en la seva revista diversos articles i bibliografia.

Al grup de quatre anys vam il·lustrar el conte «Les tres coques». Aquest és un conte que Àngels Garriga coneixia perquè li explicava la seva àvia de Santa Oliva. D'aquest conte, se'n va fer un sol exemplar col·lectiu, en mida Din-A 3. També es van usar tècniques diverses: dibuixar, pintar amb aquarel·la, fer collages, etc.

Al grup de cinc anys vam escollir una de les aventures d'un llibre molt conegut, el d'*El meravellós viatge de Nils Holgersson*. Amb l'aventura titulada «La ciutat submergida» vam confeccionar un llibre col·lectiu, per regalar, i un per a cada nen. Tots els nens van fer dibuixos i se'n van seleccionar de cada un, fent composicions amb l'ajuda de les tisores i la fotocopiadora. A partir de les il·lustracions originals, en blanc i negre, se'n van fer fotocòpies per a tots els nens i, aleshores, es van pintar amb aquarel·la i altres tècniques. També van escriure els fragments de text que la imatge explicitava.

Com ja hem avançat abans, tots aquests treballs es van presentar el dia dels Jocs Florals. Vam llegir les poesies i narracions, es van lliurar les Flors Naturals, vam representar «El país de les cent paraules» i vam lliurar les nostres produccions a la Fundació Àngels Garriga. Una mestra, Pepa Tomàs, en la tradició rondallística, explicà el conte de «Les tres coques» i un grup va fer un petit concert de flauta.

Sortida a Saifores

L'acte de cloenda de la celebració, el vam fer el dissabte 26 de maig. Pares, mares, nens, nenes i mestres vam anar a visitar la Fundació Àngels Garriga de Mata a Saifores. Allà vam poder conèixer algunes mestres d'una escola del Vendrell que també porta el nom d'Àngels Garriga, vam ser informats de la història de la casa i de la Fundació i vam visitar les diferents zones.

Un cop instal·lats al jardí i abans de dinar, vam estar una estona dibuixant del natural la panoràmica o algun racó de Cal Mata, per tenir-

ne un record personal. Els dibuixos, fets amb carbonet, sanguina o llapis, els vam emmarcar d'una manera artesana a l'escola i els vam exposar a la festa de final de curs. Després del dinar comunitari, vam ballar algunes danses i vam estar per allà conversant i jugant.

Va ser un dia molt agradable, de bona companyonia, natura i història.

Un projecte comú

Aquest projecte que hem explicat va sobrepassar, amb molt, les expectatives que hi havíem posat. El vam iniciar senzillament amb la finalitat de retre homenatge a una persona que molt abans que nosaltres, i en uns moments més difícils, va treballar per l'escola catalana; i ens hem trobat, però, que els principals beneficiaris de tot aquest treball hem estat nosaltres.

La preparació i realització d'aquestes activitats han representat moltes hores de treball de tots, pares i mestres, però ens han donat també moltes més satisfaccions: han afavorit una relació més intensa amb els pares, han engrescat tots els estaments, han donat molta vida a l'escola. Tots vivíem que a l'escola «passava» alguna cosa, i bona. I ara ens queda el sentiment de satisfacció, d'orgull, de ser membres d'aquest col·lectiu.

Quan a final de curs vam fer-ne la valoració, tot això se'ns va fer molt patent. Tot el curs havia tingut un fil conductor que li havia donat color, que l'havia personalitzat, que havia concentrat les forces de tots entorn d'un tema i unes vivències. No podríem tornar a fer-ho enguany?

I així va ser com vam triar per al curs actual un tema central, una mena d'eix transversal de la vida escolar. Vam escollir l'hort de l'escola, aquell on vam plantar l'arbre del centenari. Tenim un petit hort, a prop de l'escola, en uns terrenys que ens ha cedit l'Ajuntament i fa temps que pares, mares i mestres hi dediquen esforços, primer per aconseguir-lo i després per iniciar-lo i mantenir-lo.

En el treball d'aquest hort, hi estan implicats tots els estaments de l'escola, i això ja hem dit que ens sembla molt important. Ja existeix, des de fa temps, una comissió de pares i mestres que se n'encarrega, fa les tasques agrícoles més pesades i el té obert, per a la participació de tothom, una tarda per setmana; les cuineres guarden els residus orgànics de la cuina per fer-ne compostatge i els nens, no cal dir-ho, tenen mil possibilitats d'introduir els temes de l'hort en el seu currículum escolar (fent una aproximació globalitzada i des d'àrees molt diverses).

Ens hem plantejat que cada grup faci un treball diferent, que impliqui no només uns aprenentatges teòrics en l'àrea de coneixement del medi sinó també un treball físic, una activitat a l'hort, que pot anar des de tenir cura de les faves i els pèsols a encarregar-se del compostatge. També com l'any passat hi haurà una activitat literària: en comptes dels contes que elaborava cada classe per Sant Jordi pensem que cada classe pot elaborar un text per a un monogràfic (revista o llibre) sobre els treballs a l'hort. Perquè també ens interessa molt viure-ho com a escola en conjunt, donar cohesió, transmetre'ns tot allò que fem i afavorir la relació entre grans, petits i mitjans. Per aquest mateix motiu, a la reunió de delegats (on es reuneixen representants de tots els cursos, de parvulari fins a sisè amb representants dels mestres), també hem establert un punt de l'ordre del dia per explicar què va fent cada classe i com ho té. Al llarg del curs esperem veure com creix aquest projecte.

Amb aquest escrit voldríem transmetre, no solament les activitats i experiències concretes que hem fet i viscut en la celebració del centenari i homenatge a Àngels Garriga, sinó també com aquesta mirada al passat ha donat vida i ha impulsat nous projectes del present. ■

Bibliografia

- GARRIGA, Àngels: *Dotze contalles de l'avia de Saifores*, Barcelona: La Galera, 1998. Il·lustracions de Cesc i Joan d'Ivori, Fina Rifa i Josep i Raimon Obiols.
- MATA, Marta: *Àngels Garriga, la seva escola, la seva generació de mestres*, Saifores: Fundació Àngels Garriga de Mata, 1998.

Conillets a amagar,

Estela Carcereny, Rosa Isern i Roser Ros

Avui, en comptes de donar-vos gat per lle-

YEE, Patrick: *Conillet se'n va de compres*, Barcelona: Beascoa, 1992.
El conillet se'n va a comprar pastanagues. Voleu ajudar-lo a trobar la botiga on en venen?

COUSINS, Lucy: *¿Qué puede ver Blas?*, Barcelona: Serres, 1991.
En Blai descobreix tot el que pot veure al seu voltant.

ROSENBERG, Natascha S.: *El conill*, Barcelona: Beascoa, 1999.

Com es mouen els conills? Què és el que més els agrada menjar? On viuen? Si en volen saber coses, obriu-ne les pàgines d'aquests llibres.

El conejito, Barcelona: Colònia: Könemann, 1999.

BALLESTEROS, Xosé, i Óscar VILLÁN: *El pequeño conejo blanco*, Pontevedra: Kalandraka, 1999.
El petit conill blanc va anar a buscar cols a l'hort per fer-se un bon bron, però es va trobar una cabra que se'l volia menjar i...

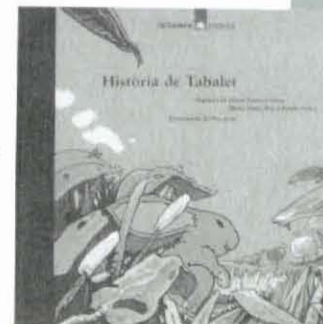
Història de Tabalet, Barcelona: La Galera, 1998.
Aquesta és la història de la Marieta Cuacurta i del seu conillet Tabalet, que un dia va desobeir la seva mare i...

Els conills són poc aventurers i no s'allunyen mai de les seves llorigueres.

Conill, per què tems el temps? La pineda està tranquil·la i tanmateix mous ensems musell, orella i pupil·la.

—Escolto la ven dels pins, flairo l'oratge que em fibla i esguardo vers els camins de la ciutat invisible on homes de cor mesell desengreixen el fusell que fa aquell pet tan terrible.

PERE QUART, *Bestiari*, Barcelona: Proa, 1999.

que la llebre va a caçar

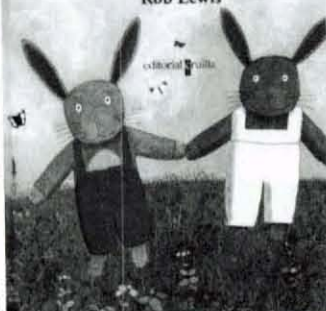
bre, us donarem conill i llebre.

Les llebres són solitàries i no formen colònies.

El conill on es cria i la llebre on se li fa de dia.

Amics

Rob Lewis

LEWIS, Rob: *Amics*, Barcelona: Cruïlla, 1999.
L'Albert i en Llorenç han après a no estar sols.

El conillet, Barcelona: La Galera, 1979.
Pobre conill! De tant riure se li va esqueixar la boqueta.

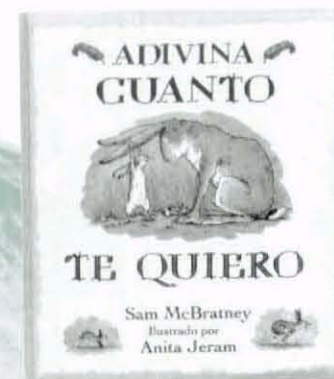
SALVÀ, Francesc: *Els bons amics*, Barcelona: La Galera, 1985.
El conillet, el cavall, l'ovella i el cabirol són molt bons amics. Voleu descobrir per què?

La llebre i la tortuga, Barcelona: La Galera, 1993.
I de com una llebre refiada va acceptar molt a la lleugera la juguesca amb la tortuga.

MICHI, Reinhard, i Tilde MICHELS: *Qui truca a la porta, en la nit tan fosca?*, Barcelona: Joventut, 1989.
Aquesta nit la llebre, la guineu, l'ós i el caçador van dormir junts sota la mateixa teulada.

MCBRATNEY, Sam: *Adivina cuanto te quiero*, Barcelona: Kókinos, 1994.
Podem mesurar l'estimació que sentim per algú?

CAIN, Sheridan: *La petita llebre no té llit*, Barcelona: Beascoa, 1999.
I ara, llebreta, a dormir, amb el cel com a flassada i, per llit, l'herba tallada.

La Biblioteca Ignasi Iglésias

Un servei públic per a tota la família

La Biblioteca Ignasi Iglésias presenta un seguit de programes dedicats al públic infantil i familiar, perquè els infants s'iniciïn en l'ús d'aquest servei públic i aprenguin a utilitzar-la com un element més del seu entorn quotidià.

Laura Padró

Accés a la informació, transformació en coneixement, noves tecnologies, són

expressions que giren més que mai a l'entorn del concepte biblioteca. La biblioteca pública és avui un dels protagonistes en aquesta nova societat que es configura, on disposar d'informació i tenir la capacitat de transformar-la en coneixement marquen les nostres possibilitats de formar-ne part. Modificació d'hàbits i noves necessitats són els exponents d'aquest nou escenari.

La biblioteca pública com a servei a la comunitat es defineix com un portal d'entrada. I ho fa des de diferents àmbits: informatiu, cultural, lúdic i social. La Biblioteca Ignasi Iglésias ho entén així i, per això, amb el referent d'aquest objectiu general, desplega diferents línies d'actuació.

Concentrarem la nostra atenció al voltant dels programes destinats a la població infantil i al seu entorn immediat. Un dels avantatges de

L'Hora del Conte, un punt de trobada on cada vegada hi participen infants més petits.

la biblioteca pública és la capacitat de relacionar públics i d'oferir alhora programes perfectament identificats.

Entendre, utilitzar i gaudir de les prestacions d'una biblioteca pública és un fet que podem transmetre des dels primers anys de vida d'un infant. D'entrada cal que sigui un hàbit quotidià en el nucli familiar. Que anar a la biblioteca sigui comparable a anar al supermercat o al parc. En aquest cas el que se'ns proporciona –informació, activitats per compartir, lleure, etc.– són llibres, vídeos, narracions de contes, que ens permeten aprendre, gaudir, compartir i entretenir.

L'hora del Conte

En aquest sentit, una de les experiències amb més èxit és el programa *L'Hora del Conte*, en funcionament des de 1992. Es tracta d'una activitat adreçada a l'infant, que hi accedeix, però, a través de la família. Els destinataris bàsicament són els infants de tres a sis anys

acompanyats dels pares, avis o adults del seu entorn. L'estructura és molt senzilla: es concentra en la narració d'un conte i l'activitat complementària que pot portar associada. Ara bé, en realitat és molt més. El fet porta implícit un factor de fidelitat, ja que la cita és setmanal, i això vol dir que és esperada, que ja s'hi compta. Les tardes del dijous tenen un component de màgia i fascinació pel conte que s'explicarà, però també de descoberta i il·lusió per endinsar-se en l'aventura d'escollir, mirar, tocar, llegir, entre la variada oferta de llibres. L'amalgama de sensacions queden paleses en l'anar i venir entre les prestatgeries, en els balboteigs i les cares de sorpresa i emoció davant la lectura d'un nou llibre que potser el pare o la iaia també s'hauran animat a explicar a cau d'orella.

Es tracta d'un punt de trobada, de socialització amb altres infants, que culmina escoltant un conte, però que també continua a la mateixa biblioteca o a casa a través de fer ús del servei de préstec. És remarcable com l'interès per

escoltar contes s'ha anat avançant amb el temps. Cada vegada hi participen infants més menuts. Això fa que els contes que s'expliquen tinguin un nivell de comprensió diferent segons el segment d'edat. Tot i així el conte forma part d'un encanteri viscut des d'estadis diferents (fantasia, musicalitat, gestualitat).

La sessió és conduïda pel narrador del conte. Tradicionalment ha estat el personal de la biblioteca que, de manera rotativa, s'ha combinat aquesta tasca amb la col·laboració puntual de voluntaris externs. Malgrat que l'elecció del conte va sempre a càrrec de la persona que l'explica, es procura també incorporar el calendari de tradicions i adaptar el conte a l'esdevenir de l'any. També s'aprofita per fer una improvisada exposició de llibres a partir del tema central del conte. Les sessions més recixides són sempre aquelles que busquen la participació dels infants. El dia que després d'explicar el conte se'n proposa la representació teatral, el racó de la imaginació –tal i com l'anomenem– és una autèntica festa.

Són aquests petits detalls els que van teixint l'entramat de grup. A mesura que els infants creixen, els seus interessos evolucionen. Llavors *L'Hora del Conte* dels dijous deixa de ser important, però també llavors ja han descobert que qualsevol dia és bo per anar a la biblioteca i gaudir de la lectura.

L'Hora del Conte ofereix un producte definit: la narració d'un conte. Però porta associada una càrrega de valor afegit tan o més important: les interaccions que pares i fills desenvolupen al voltant dels llibres, ja sigui a la mateixa biblioteca com fora.

Objectius

- Habituar a l'ús de la biblioteca des dels primers anys de vida.
- Potenciar la utilització familiar de la biblioteca.
- Fomentar l'hàbit lector entre els infants.
- Estimular la narració de contes des del nucli familiar.
- Afavorir la participació en accions que comporten elements de socialització fora de l'àmbit escolar.
- Compartir l'experiència de la lectura i la narració oral amb altres infants.

Si ens hi acostem qualsevol tarda de dijous, podem comprovar el grau de consolidació del programa. Potser per això és un bon moment per introduir-hi alguns canvis que en garanteixin l'extraordinari èxit que viu. En aquest sentit s'està treballant per incorporar-hi nous elements que, d'una banda, integrin més l'acció dins l'entorn de la comunitat i, de l'altra, la

dotin de nexes recurrents que n'enforteixin encara més la personalitat.

La Biblioteca de Pares

Deixant de banda *L'Hora del Conte*, però aprofitant la seva sinergia, recentment ha nascut un nou àmbit situat a l'Àrea Infantil de la nostra Biblioteca. Ens referim a la *Biblioteca de Pares*, una concentració de recursos pensats especialment perquè puguin interessar els pares i mares en relació amb els fills. Darrerament i molt especialment a causa de l'augment d'usuaris amb aquesta condició, apareixien demandes al servei d'informació de la Biblioteca que busquen respostes a les incògnites que planteja l'educació dels infants. Detectat aquest focus d'interès, hem volgut facilitar la recerca a aquest fons ja existent a la Biblioteca, que fins ara era repartit segons el tema en diferents localitzacions. Aquest nou àmbit recull tots els documents en un únic espai perfectament identificat i integrat a l'Àrea Infantil, que és on

els pares passen més estones. Els usuaris potencials han guanyat comoditat i autonomia de recerca, i per tant accessibilitat i difusió. Aquest tipus de serveis són habituals en algunes biblioteques, especialment a Alemanya,¹ el que nosaltres hem fet es adaptar-ne el model.

A la Biblioteca de Pares, s'hi troba tot tipus de documents amb el denominador comú que dona la perspectiva d'interès d'un pare o una mare. No es tracta d'un fons adreçat a especialistes. Els documents que l'integren volen ser útils, pràctics, concisos, divulgatius, d'acord amb les expectatives. Volen donar resposta a preguntes com ara quin nom li posarem, per què plora, què fer perquè mengi, i quan està malalt, l'escola, els amics, els jocs, etc. En aquest sentit es convida l'usuari d'aquest servei a col·laborar en la definició dels continguts a partir de completar una enquesta una vegada finalitzada la consulta o lectura d'algun dels documents que l'integren. El fons està organitzat en quatre grans centres d'interès, cada un identificat amb una icona:

- Ser pares
- Créixer
- Aprendre
- Lleure

Objectius

- Oferir recursos informatius als pares i persones responsables de l'educació familiar dels infants.
- Facilitar el coneixement i la consulta dels documents de qualsevol tema que poden interessar els pares en relació amb els fills.
- Divulgar un fons ja existent dins l'oferta global, però infrautilitzat a causa de la dispersió física que provoca la classificació convencional.
- Aprofitar el potencial de visitants que respon al perfil del grup i desconeix l'oferta específica.
- Potenciar l'ús familiar de la biblioteca.
- Afavorir actituds participatives.

Biblioteca, Fes-te-la Teva

Un dels nostres objectius, com hem anat insintint, és fomentar el coneixement dels serveis per tal d'augmentar el nombre de persones que

en pugui gaudir. I seguint aquest objectiu, i sempre relacionant-lo amb el públic infantil, destaquem un altre programa, en aquest cas de formació d'usuari. Es tracta del programa *Biblioteca, Fes-te-la Teva* en funcionament, encara que amb un altre nom, des de 1997, quan vam comptar amb la col·laboració d'una alumna de pràctiques de la Facultat de Pedagogia. Fruit d'aquesta col·laboració va néixer el disseny de l'actual oferta. En aquest cas la vinculació s'estableix amb l'escola amb la qual es concerta una visita guiada. Els destinataris són, doncs, els infants de primària i secundària de les escoles del Districte de Sant Andreu. L'oferta gira al voltant de presentar què és una biblioteca pública, les seves prestacions i el seu públic. D'alguna manera, a través del programa, l'infant veu aquestes utilitats i on es troben les complementarietats amb la biblioteca escolar. La idea principal que es vol transmetre és que la biblioteca és divertida i, per tant, la millor manera és fer-ho a través del joc.

Utilitzem diferents nivells d'aplicació segons la segmentació en grups d'edat, cosa que permet assolir coneixements i desenvolupar aptituds adequades a cada nivell. La sessió, d'una hora de durada, s'estructura en dos blocs interrelacionats: un bloc teòric i un bloc pràctic. La incorporació d'elements lúdics en el bloc pràctic garanteix l'experimentació dels continguts més teòrics, i la cooperació, la interactivitat i la vivacitat. En tot moment s'apliquen estratègies que

combinen elements formatius i pràctics amb elements suggeridors i engrescadors.

Els resultats assolits demostren que l'opció ha estat encertada, ja que l'objectiu principal de crear interès per desitjar tornar a la biblioteca es fa palès amb les exclamacions que els participants acostumen a fer, pràcticament sempre de sorpresa, talment com si haguessin descobert un secret que restava perfectament guardat.

Objectius

- Donar a conèixer l'oferta de servei en consonància amb les necessitats quotidianes dels ciutadans (informació, cultura, lleure).
- Fomentar el desenvolupament autònom d'infants i joves dins l'àmbit de la biblioteca.
- Desvetllar l'interès posterior a la visita, per la utilització de la biblioteca.
- Aprofitar el potencial de la visita per difondre l'ús familiar de la biblioteca.

Aquestes són algunes de les accions que, en relació amb la població infantil, es porten a terme des de la Biblioteca Ignasi Iglésias. Una biblioteca pública amb molts anys d'història (fou inaugurada l'any 1935 i traslladada a l'actual emplaçament l'any 1991) al seu darrere i que cada dia és més propera al ciutadà, als veïns del barri al qual serveix. Hi ha una expressió que utilitzem quan la volem presentar als infants «i és que a vegades la biblioteca és com un llibre, que quan l'obrim hi descobrim tantes coses que ja no el podem deixar».

Notes

1. Biblioteca Gütersloh (Alemanya).

Quins missatges donem als infants? Paraules justes

Hi ha missatges que fomenten un creixement positiu i d'altres que el bloquegen. Gràcies al treball pràctic que es proposa es poden trobar les vies per acostar-se a les paraules més adequades per a cada situació.

Marta Graugés

En aquest article us proposo una reflexió sobre les paraules i els missatges que utilit-

zem amb els infants, les respostes davant d'una actitud negativa, l'ús de missatges positius i negatius. Potenciem als nens un creixement positiu o un creixement distorsionat?

Des de la seva primera infància els nens necessiten qui en tingui cura es preocupi d'ells, que els parli, que els expliqui allò que els fa, per què ho fa..., no solament durant les atencions sinó també durant els altres moments del dia.

Quines formes de comportament dels nens fan que les educadores estiguin més sovint per ells i provoquin la seva resposta verbal?

KATALIN HEVESI

1. *Sé escoltar empàticament?*

Em comunico amb els infants, els sé escoltar?

L'empatia consisteix en el fet que ens entenguin des del nostre punt de vista.

ma dit la AGEL xulu,
jo e fet mal a la NAGE L

2. *Quines paraules utilitzo amb els infants?*

Dono a cada cosa el nom que li correspon?

Tinc un missatge per a cada un i el que necessita en aquell moment?

El llenguatge corporal parla sempre amb un to més alt que les paraules.

3. *Utilitzo paraules estereotipades on ho englobo tot?*

Bé, malament, etc.

Prohibicions? Calla, no corris, no et moguis, no toquis, etc.

Utilitzo judicis? Ets brut, lleig, etc.

Els judicis són cortines de fum que impedeixen el pas de l'amor.

4. *Quan hi ha algun conflicte amb un nen, com el resolc?*

Parlant, exercint l'autoritat...?

En tinc prou amb un «no ho faré més» o «em portaré bé», o busco altres solucions?

5. *Quants missatges positius els dono al dia?*

Quants de negatius?

Saben més paraules positives que negatives, els nostres infants?

Els missatges positius ens obren i ens porten alegria.

Els missatges negatius ens tanquen, ens porten rigidesa i agressivitat.

I. Lézine explica en les seves observacions dues situacions oposades: en una escola bressol, durant 10 minuts l'educadora apresa els nens 27 vegades mentre mengen, els renya 10 vegades i només 2 vegades els dóna ànims o els consola; en una altra escola bressol, també durant 10 minuts, l'educadora anima, felicita els nens 26 vegades i només els renya 2 vegades.

L'enorme diferència constatada entre les dues escoles demostra que és molt important preocupar-se del llenguatge del personal.

A la maternitat de Lóczy, les educadores parlen al nadó, al nen petit, sobretot en el moment de les atencions. D'aquesta manera el nen pot notar que hi ha moments durant el dia en els quals l'educadora només està per ell. L'escolta, li parla, espera la seva resposta i reacciona a la seva resposta.

KATALIN HEVESI

Tot això em porta a una proposta de treball: No és fàcil trobar les paraules adequades en cada moment, a causa dels hàbits adquirits i el llenguatge que ens han transmès, però de mica en mica, si parem atenció al que utilitzem, podem trobar noves maneres de dir. Segur que els alumnes ho agrairan!

Una proposta

1. *Com podries dir aquestes expressions sense utilitzar el «bé» o «malament»?*

- a) Penja bé la jaqueta.
Penja la jaqueta per la beta, al penjador...
- b) Menja bé.
Agafa el menjar amb la cullera, mastega el menjar...
- c) T'has portat malament.
Hem anat tots al menjador i tu t'has quedat aquí sol. Quan anem al menjador hauries de venir.
Has guixat el dibuix d'en Joan i tu ja en tens un.

Bé, malament, volen dir moltes vegades missatges diferents. Cal una consigna clara.

Quan més concretem l'acció que volem, la resposta de l'alumne podrà ser més exacta.

2. *Prohibicions. Què podem dir en lloc de calla, no et moguis, no toquis.*

- a) Calla.
M'agradaria que m'escoltessis quan jo parlo. Mira si pots estar-te sense dir res mentre canto aquesta cançó.

- b) No et moguis.
Ara explicaré un conte, procura estar atent (escoltar i parar atenció, etc.).
Mentre fas aquest joc vull que estiguis assegut.
- c) No toquis.
Vés amb compte, el vas és de vidre, és petit, toca'l amb compte...

Cal comprovar primer que sap el que demanem (per ex.: si volem que estigui quiet, cal assegurar-nos primer que pot estar-s'hi). A vegades demanem accions que el nen no té integrades.

Quan, a l'infant, li costa molt una acció concreta, és millor començar demanant-li poc i anotar els resultats (registre).

3. *Judicis. Què podem dir en lloc de desordenat, lleig, brut, etc.*

- a) Desordenat.
T'agraeixo que hakis ordenat el material...
- b) Lleig.
Treu les coses una per una. Dóna la mà a l'Anna. No puc creure el que dius quan no coincideix amb el que fas...
- c) Brut, porc.
A veure si avui, mentre pintes, la bata queda neta. Vols que t'ajudi a treure't els mocs? Et dono el tovalló perquè et netegis la cara i les mans...

Pacte: Quan tingui mocs t'ho diré. Miraré d'embrutar-me poc quan mengi (Registre). Pactes d'un en un i mentre se'n treballa un, no posar-ne d'altres, l'infant ha d'estar-hi d'acord.

NO AMPIPA ALS ALTRES

quan ~~of~~ PARA ALGU ~~HEMS~~ DE
DESCULTAR

4. *Quan hi ha un conflicte amb un infant, com el resol? Intenta trobar què podríem pactar després d'aquestes accions?*

a) Picar un company.

En lloc de donar una empenta a en Josep perquè baixi, li demanaré: «Josep, pots saltar? Tinc ganes de pujar jo.» Esperaré que ell hagi saltat i després hi pujaré jo.

b) L'infant que es baralla pel mateix objecte

Quan vulgui un objecte, el demanaré, en lloc de prendre-li.

Amb un «em portaré bé, no ho faré més, ho he fet malament...», «Porta't bé, no ho facis més, ho fas malament», no solucionem el problema. L'infant no és conscient del que ha passat.

Proposta: Fer-li descriure o explicar-li el més exactament possible l'acció que feia quan li he cridat l'atenció. Acordar o proposar-li com ho podria haver fet o què cal modificar.

Si el nen és conscient del que ha passat, del problema, i té a l'abast diverses solucions, li serà molt més fàcil de resoldre-ho positivament. ■

Bibliografia

FALK, Judit (ed.): *Educar els 3 primers anys*, Barcelona: A. de M. Rosa Sensat, 1991, col·lecció Temes d'Infància, núm. 18.

CORKILLE, Dorothy: *El niño feliz*, Barcelona: Gedisa, 1991.

COLLMAN, Daniel: *Inteligència emocional*, Barcelona: Kairós, 1997.

HENGSTENBERG, Elfriede: *Desplegándose*, Barcelona: Los Libros de la Liebre de Marzo, 1994.

Des d'ara, en un sol telèfon hi trobaràs la resposta a infinitat de qüestions d'arreu de Catalunya.

012

La resposta

Un nou servei. Un nou telèfon* que pot resoldre alguns tràmits sense haver-se de desplaçar, que dona resposta i orientació, principalment, sobre temes relacionats amb l'Administració de la Generalitat i també sobre d'altres serveis.

El 012 posa, a l'abast de tothom, infinitat de dades d'interès.

Només cal telefonar.

012

**atenció
ciutadana**

 InfoCat

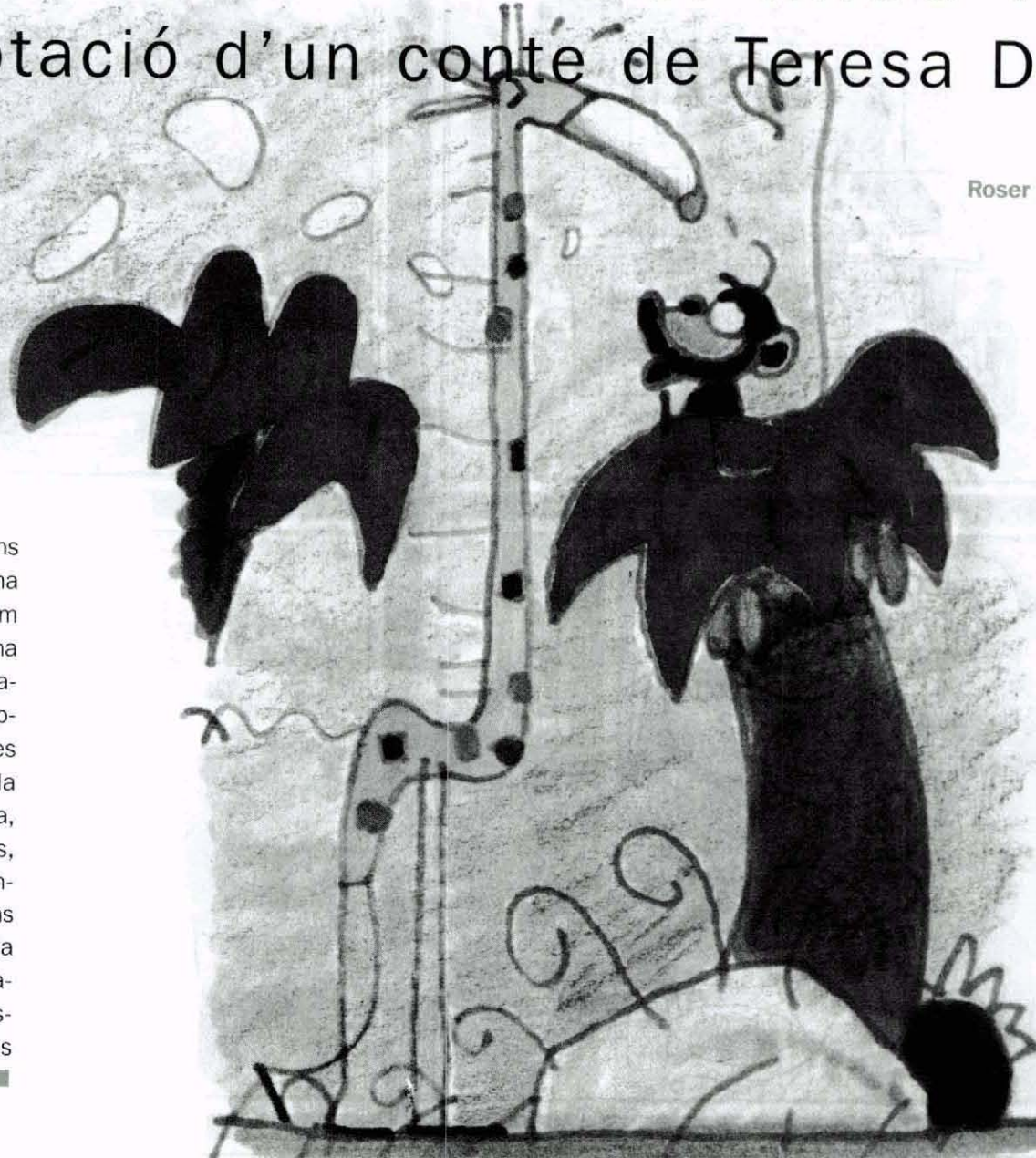
 **Generalitat
de Catalunya**

*91,2 ptes. els 3 minuts o fracció.

El casament del mico filós

Adaptació d'un conte de Teresa Duran

Roser Ros i Vilanova

Il·lustració: Gusti

Ara tenim un text per fer anar titelles i que ens convida a parlar en vers. I a fe que és una bona cosa de practicar, i això tant per als grans com per als petits. Sabíeu que el vers és una forma tan antiga com antigues són les cultures de tradició oral? Sabíeu que, quan no hi havia escriptura, el vers era la millor manera de dir les coses que calia que fossin transmeses de la manera més exacta possible? Gràcies a la rima, el ritme i la mètrica, les paraules, en el vers, es recorden més fàcilment. Tan sols poden canviar una micarrona així. Sabíeu que el vers ens ofereix una magnífica ocasió d'exercitar la memòria sense que, la molt polissona, ens traixi? Jo crec que sí que ho sabíeu, el que passa és que, de vegades, convé recordar les coses, per molt sabudes que semblin, no fa? ■

Personatges

MICO FILÓS

GIRAFÀ

VACA

MONA

NARRADOR: Això era un mico filós,
pilós,
galdós,

que vivia en un parc
i s'hi avorria, tot sol.

MICO: Me n'aniré,
m'escaparé,
i em casaré.

NARRADOR: I així ho va fer.
Tot caminant pel parc
va veure la girafa
i va quedar enlluernat.

MICO: Per declarar-m'hi he de fer un vers:
Oh! Tu, girafa,
piltrafa,
coll de garrafa,
que et voldries casar amb mi,

jo que sóc tan bon fadri?
GIRAFÀ: Fuig d'aquí,
mico filós,
pilós,
galdós, que el que dius és horrorós.

NARRADOR: Fugint, fugint,
va arribar en un prat
i hi va veure una vaca
que el va deixar ben enamorat.

MICO: Per declarar-m'hi li he de dir un vers:
Oh! Tu, grossa vaca,
que tens el nas de barraca,
que al cul hi dus una taca,
i tot el dia fas caca,
et voldries casar amb mi,
jo que sóc tan bon fadri?

VACA: Calla, tu, mico filós,
pilós,
galdós,
que jo et trobo fastigós!

NARRADOR: Trist i afligit
el mico va entrar en un circ.

MICO: Potser aquí m'animaré,
i xicota trobaré.

NARRADOR: A mitja funció
surt una mona
vestida de seda
que fent tombarelles
fa sensació.

MICO: Oh! Tu, mona bufona,
lleugera com l'ona
sota la lona.

Et voldries casar amb mi
si a tu et semblo bon fadri?

MONA: Ja ho crec que sí,
mico filós,
pilós,
galdós.

A mí em sembles molt graciós.

NARRADOR: I, just l'endemà,
la mona de seda
i el mico filós
es varen casar.

Publicat a la revista *Tatano*, núm. 11, maig de 1992,
suplement per a infants de 3 a 9 anys de la revista
Cavall Fort.

Infància viatja a Reggio Emília

«Tinc la impressió que les escoles s'assemblen a les seves ciutats. En visitar algunes escoles de Barcelona vaig tenir la mateixa sensació que he tingut en moure'm per la ciutat, una sensació atractiva, una sensació com si et portessin. Ordre i vida és el que es respirava en el seu ambient, en la seva atmosfera.»

Ho deia en Gabriel, després de visitar algunes escoles de Barcelona. I és que el viatge d'INFÀNCIA d'enguany ha tingut dues fases: una primera a Barcelona, en què hem tingut l'oportunitat de compartir experiències i projectes amb companyes i companys de l'Amèrica Llatina i una segona a Reggio Emília.

El d'enguany és un viatge excepcional des de diverses perspecti-

ves. Podria ser-ho per la quantitat de persones que hi han participat, o per la diversitat geogràfica de la seva procedència, però en el fons el que el fa excepcional, des del nostre punt de vista, són fonamentalment dues qüestions: d'una banda, la visita i l'intercanvi previ, a Barcelona, per part d'un grup d'estudiosos de l'educació infantil de l'Argentina, el Brasil, Colòmbia i l'Uruguai i, de l'altra, el fet de tornar a Reggio després de 18 anys.

L'activitat a Barcelona

En l'intercanvi de Barcelona s'organitzaren dues formes de treball: una, la visita a les escoles bressol l'Arboç, el Cargol, l'Esquirol, Pau, Pla i els parvularis de les escoles Cases, Antaviana, el Mar i el Sagrèr, i, l'altra, un espai de treball, participació i debat pedagògic a Rosa Sensat.

El debat s'inicià amb l'anàlisi de les reformes educatives que estan en marxa a diferents països, com al nostre. A tots, excepte a Colòmbia, es parla de l'educació infantil amb uns termes semblants, tan semblants que en algun moment fins i tot alguns parlaven d'una segona colonització, en la mesura que la posada en marxa de les lleis parteix d'un mimetisme del que es fa a l'Estat espanyol, sense recollir la riquesa d'experiències del propi país. Com més parlàvem, més a prop ens sentíem els uns dels altres.

Fou interessant el canvi de registre en el debat després d'haver visitat les escoles. L'interès se centrà en una bateria de preguntes que la realitat els havia suscitat: des de l'organització de les escoles, fins a la participació de les famílies, la influència que havia tingut en nosaltres Maria Montessori o la

psicoanàlisi, fins a interrogar-nos àmpliament sobre quina era la història que ens ha portat a tenir unes escoles bressol que integren plenament la cura i l'educació dels infants com una realitat indisso-

ciable. A mesura que explicàvem el significat de la renovació pedagògica feta per les escoles dels més petits durant el nostre segle, ens era possible descobrir i anar teixint els lligams que ens han influït i influeixen. Hi figuraven una colla de noms que sentíem com a patrimoni comú: des de Montessori i Freinet fins a Enriqueta Compte —una catalana que creà els primers parvularis de l'Uruguai—, i la força d'alguns pensaments de Freire, que des del Brasil ens han fet sentir el valor de l'educació per a totes les edats, i la influència de Malaguzzi que tots sentim i la descoberta que alguns han fet d'Elinor

L'intercanvi previ, a Barcelona, va enriquir els d'aquí i els provinents de l'Amèrica del Sud.

Goldschmied, i l'extraordinària experiència de Lóczy. El procés de diàleg cada cop ens feia sentir més propers.

Del debat n'anaren sortint idees, propostes, coincidències, des d'organitzar escoles d'estiu a cada país –potser la primera del Brasil serà el 2001–, fins a fomentar la reflexió i el debat sobre la pràctica, la possibilitat de tenir una secció per a l'Amèrica Llatina a «la INFANCIA castellana, facilitar l'agermanament d'escoles, organitzar trobades i activitats entre elles, i una llarga llista de projectes possibles que aniran creixent i prenent forma amb el temps.

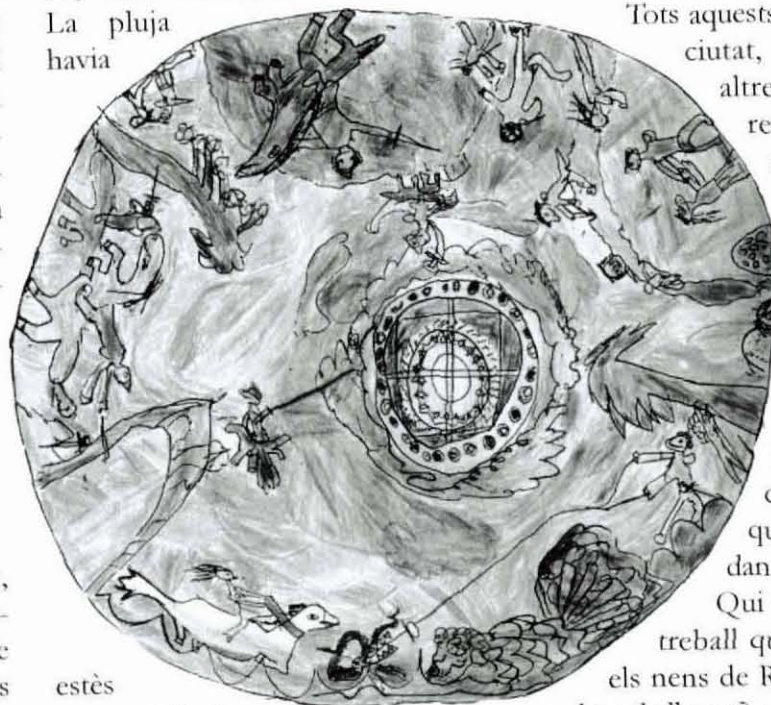
El retorn a Reggio

El viatge d'estudi a Reggio Emília, estava ple d'expectació. Ho demostra la quantitat de mestres que hi han participat (130) i els molts que han quedat en llista d'espera. Per a uns representava el retorn a una realitat altament valorada i estimada, que es voldria imitar –que és impossible o fins i tot indesitjable–, i de la qual es pot aprendre, i criticar, i retrobar amb nostàlgia, admirar, i envejar sanament; per a d'altres, era el primer cop, anar a trobar el mite, del qual s'ha parlat en cursos, jornades,

congressos, exposicions, lectures i que un ha comentat a l'altre, sobre el que es diu que fan.

Arribarem a Reggio un diumenge. La ciutat estava com adormida, com meditant.

La pluja havia

estès una pel·lícula sedosa pels carrers solitaris. Potser passava un vianant amb un petit ram d'olivera, que ens recordava que era diumenge de Rams. El

silenci convidava a recordar, mentre passejaves per la plaça de l'Ajuntament, la dels lleons, i pel parc que acull una font, el gran teatre municipal i l'escola Diana, la més bonica del món.

Tots aquests racons de la ciutat, per a nosaltres tenen darrere una història, la història de l'excel·lent pedagogia que es fa a Reggio, amb i per als infants més petits, que són considerats el que són: ciutadans.

Qui no recorda el treball que les nenes i els nens de Reggio van fer sobre els lleons?, sobre les seves ombres?, sobre la plaça buida com aquell diumenge, o plena a vessar perquè hi havia mercat? Qui no recorda l'impacte de la primera

visita al Diana?, un parvulari que recorda una galeria d'art i que, quan t'hi endinses, descobreixes que és un laboratori de pedagogia en activitat contínua, on els infants experimenten, elaboren, descobreixen, creen, i els mestres els segueixen amb els mateixos processos, amb el mateix entusiasme.

Però, tothom sap que allò que des de fa tants anys ens ha fascinat de Reggio no és un treball, per bo que sigui, no és una escola, per bonica que sigui, encara que sigui la més bonica del món. És la voluntat de crear una xarxa pública d'escoles d'altíssima qualitat. –alerta!, no d'altíssim cost–, on es creï un model pedagògic potent, que sobretot contribueixi a generar una nova imatge d'infant.

Actualment Reggio Emília té una xarxa d'institucions educatives per a la infància que atén el 94,65 % dels infants de 3 a 6 anys a parvulari, dels quals el 40 % estan en una escola municipal, el 17,51 % en una de l'Estat i el 36 % en una de privada, majoritàriament religiosa. *Dels infants de 0 a 3 anys, el*

Els porxos de Reggio Emilia, unes portes que duen molt lluny.

38% va a escola bressol, el 25,21 % en una municipal, el 10,59 % en una cooperativa, concertada amb l'Ajuntament, i el 2,2 % en una privada religiosa.

L'intens programa de treball, que ens havia preparat Reggio Children estava plenament equilibrat entre els plantejaments teòrics, amb dues importants conferències, de Carla Rinaldi i Mariano Dolci; les visites a catorze escoles: xxv Aprile, Arcobaleno, Anna Frank, Balducci, Diana, Gulliver, Neruda, Panda, Pantarei, Peter Pan, Prampolini, Sole, Villa S. Giusto i Villeta; mostres significatives de la documentació dels processos de projectualització i la visita al flamant centre de reciclatge de materials Remida.

Les escoles

En el conjunt d'escoles visitades, hi havia des de la més vella, la mítica xxv Aprile creada pel poble després de la II Guerra Mundial, que a partir de l'any 1967 esdevé el primer parvulari municipal, fins a Pantarei, l'escola bressol cooperativa recentment inaugurada. A totes es podia veure el mateix entusiasme, l'enorme interès en la sistematitzada documentació del treball, en la participació de les famílies, en la participació activa i coconstructora de la constant descoberta de les capacitats dels infants, i alhora cada una era diferent, amb personalitat i identitat pròpia.

Si en les visites de la tarda, fetes sense nens, les parets ens parlaven

dels projectes en curs i les múltiples explicacions de les mestres ens permetien imaginar la dinàmica de treball, les visites del matí ens van permetren constatar el que havíem imaginat i, en molts casos, ho superava.

Com a primera impressió, arribava una remor de fons, de les múltiples activitats simultànies que els infants realitzaven. Tothom estava actiu, concentrat en l'activitat pròpia: uns feien construccions, un parell pintaven, uns altres obrien la seva bústia dels secrets o de la intimitat, d'altres jugaven a pares i mares, i les dues mestres del grup, s'havien repartit la feina, una treballava amb un petit grup de tres infants que conversava sobre els robots i els llen-

guatges o formes de comunicar-se que fan servir i l'altra donava unes primeres pistes a un infant davant de l'ordinador, però molt aviat cedí el seu paper a un altre infant que tant amb les seves explicacions com amb la seva habilitat va demostrar ser-ne un expert i, així, van iniciar una divertida i estreta col·laboració d'aprenentatge mutu.

Uns espais i uns materials que parlen han estat també una de les qüestions que han caracteritzat la pedagogia reggiana, uns espais que t'informen del que s'hi fa i com es fa. A més de la documentació dels projectes en marxa en cada institució, que donen una dimensió de les múltiples accions que estan en procés de desenvolupament a cada escola, a cada

La gran quantitat d'assistents, una mostra de l'expectació que va despertar el viatge a Reggio.

I no obstant, el cent existeix

L'infant és fet de cent.
 L'infant té cent llengües
 cent mans
 cent pensaments
 cent maneres de pensar
 de jugar i de parlar
 cent, sempre cent
 maneres d'escoltar
 de sorprendre, d'estimar
 cent alegries
 per cantar i comprendre
 cent maneres
 de descobrir
 cent maneres
 d'inventar
 cent maneres
 de somiar.
 L'infant té cent llengües
 (i cent, i cent, i cent)
 però se n'hi roben noranta-nou.
 L'escola i la cultura

li han separat el cap del cos.
 Li diuen:
 de pensar sense mans
 de fer sense cap
 d'escoltar i de no parlar
 de comprendre sense elegir
 d'estimar i sorprendre's
només per Pasqua i per Nadal.
 Li diuen:
 de descobrir el món que ja és
 i de cent
 li han robat noranta-nou.
 Li diuen:
 que el joc i el treball,
 la realitat i la fantasia,
 la ciència i la imaginació,
 el cel i la terra,
 la raó i els somnis,
 són coses
 que no estan juntes.
 Li diuen en definitiva
 que el cent no hi és.
 L'infant diu:
 I tant que el cent hi és!

Loris Malaguzzi

grup, els espais i l'equipament estan investits del protagonisme que tenen en l'acció, en l'acció educativa. Des de les sinuoses dunes verdes dels jardins que permeten als infants sentir-se reco-

llits, o amagats, o que els insinuen petites valls, fins a una vegetació que et parla de cada època de l'any, fins als petits amagatalls que permeten als infants observar còmodament els ocells o altres

animalons amb els quals comparteixen l'esplèndid jardí.

A l'interior, com a part del procés de reflexió, s'han produït canvis: hi ha menys taules i cadires per donar espai als sofàs, a les grades de l'assemblea, a mobles recuperats, bufets o armaris mirall. La centralitat del taller ha començat un procés d'investir nous espais que provoquen en els infants nous llenguatges, des de la música, amb una gran varietat d'instruments tradicionals de diverses cultures o fets per les mestres o els pares amb materials recuperats, fins a unes construccions que esdevenen una constant provocació, perquè sempre es poden continuar, fins als aparells de diapositives i retroprojectors, que conviden a experimentar amb la llum o mil i una insinuacions més.

Les idees

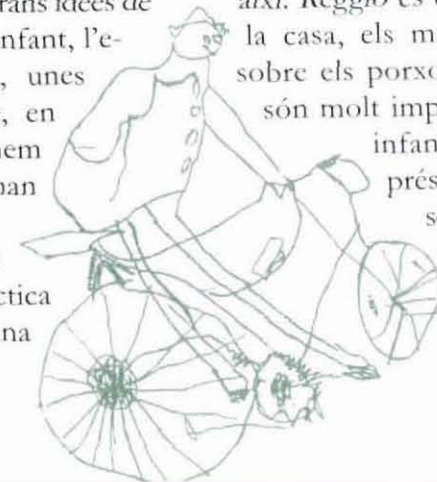
Tots recordem les grans idees de Malaguzzi sobre l'infant, l'educació i l'escola, unes idees potents que, en tornar a Reggio, hem pogut veure que han crescut, s'han arrodonit i continuen alimentant la pràctica de les escoles i una

teoria que es construeix cada dia sobre la realitat.

A les escoles bressol i parvularis de Reggio, com ens deia Carla Rinaldi en la seva conferència, han assumit la responsabilitat que comporta tota elecció, fet que no implica deixar la incertesa per la certesa, sinó tenir el coratge d'avançar en una imatge d'infant que exalta els plens, el que és i no el que no és.

És una imatge d'infant que es basa en les seves competències i potencialitats, la imatge d'un infant fort, ric, potent, competent. En aquest procés de construcció, no s'exclou que l'infant té necessitats, sinó que se n'exalta el potencial, els seus recursos i drets.

«Itàlia és tot; Reggio és només un tros al mig d'Itàlia, perquè les ciutats són trossos del món» argumenta un infant en el procés de crear una guia de la ciutat. Un altre comenta: «mira, jo l'explico així: Reggio és on hi ha l'escola, la casa, els meus amics...». O sobre els porxos, que a Reggio són molt importants, un altre infant comenta, després d'haver-s'hi passejat i d'haver-los dibuixat: «semblen unes portes que et porten molt

lluny». En un projecte de l'escola Gulliver, sobre els sentiments, una nena, Laura diu: «Sense sentiments, no és pot viure».

Unes frases, unes idees que ens conviden a pensar o repensar la imatge d'infant que tenim i la que ens mostren. Reggio ha triat una imatge d'infant potent, que vol dir que pot i que podria *sí...*, i aquest *sí* som nosaltres. Quin ha de ser el nostre paper com a educadors?, hem de donar una resposta quan hi ha una demanda?, o hem de permetre que l'infant trobi la resposta, la seva resposta?, que la confronti amb altres preguntes?, l'adult ha de tancar la pregunta o obrir-la a la investigació?

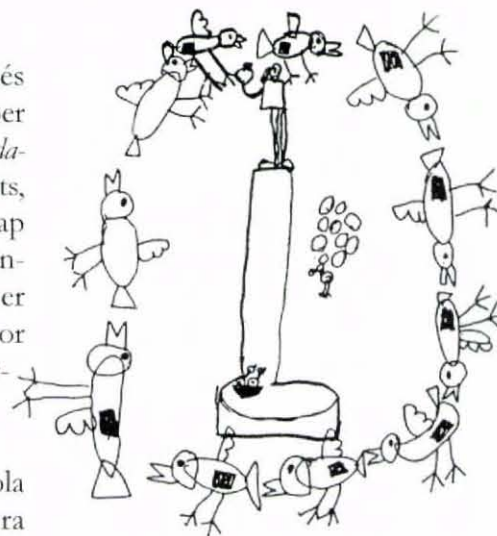
Ensenyament o aprenentatge? En aquesta línia de pensament, d'interrogació, Carla Rinaldi ens deia que, per a ells el dret d'aprendre és anterior al d'ensenyar. Cada acte d'aprenentatge és un acte creatiu, i la creativitat neix de la qualitat del procés d'aprenentatge.

Ens deien, i veïem, que si l'infant

té aquesta capacitat, el verb més important que l'escola ha de saber és *escoltar* i saber actuar. És la *pedagogia de l'escolta*, amb tots els sentits, amb el desig i la disponibilitat cap a l'altre, cap a l'infant perquè pensem que té coses importants per dir, per dir-nos, i el que diu té valor perquè l'escoltem. El diàleg permet avançar en el coneixement.

En aquest context, podríem preguntar-nos què pot fer l'escola per a ells, per a aquesta manera d'entendre la infància i l'educació. Podria ser un lloc de recerca de sentit, on interrogar-se contínuament i possibilitar que l'infant experimenti els cent llenguatges.

Ens ho explicava Mariano Dolci, entorn de l'experiència recent realitzada sobre el teatre, tenint en compte la sinergia dels seus diversos llenguatges: moviment, gest, música, plàstica, paraula, llum, etc. En aquest projecte l'infant es considera, «spec-actor», com sempre es considera en tots els projectes de les escoles de Reggio, i als mes-

tres els és possible interrogar-se sobre fins a quin punt, en els gurgots teatrals de les nenes i els nens, hi deu haver el nucli dels mil i un llenguatges? O fins a quin punt la cultura de la infància és part de la dels grans?

I així s'anaven encadenant les idees amb la pràctica i la pràctica amb les idees en un procés altament estimulador, que s'encomana, que foren capaços d'encomanar-nos a tots. I com ja ens anunciaren, a mesura que passaven les hores anaven obrint-nos nous

interrogants, i el debat entre nosaltres s'obria camí i prenia forma.

Remida

«Remida és la casa dels objectes, és el lloc dels somnis dels nens», diu un infant de quatre anys.

Una qüestió impactant és la complicitat que, en el conjunt de ciutadans i les autoritats municipals, s'ha generat entorn de l'educació i la infància, des dels voluntaris de Reggio Children, fins a la implicació de comerciants de la ciutat, tant en l'acollida dels visitants com en la consideració cap als infants. Aquesta sinergia ha fet possible, per exemple, Remida. És un centre de reciclatge creatiu, on els mestres d'infantil i primària, els professors de secundària, les associacions culturals, els tallers d'arts plàstiques, etc., troben fustes, cartons, botons, encenalls, objectes de metall, plàstic, vidre, que alhora que faciliten una àmplia gamma de creativitat, generen una clara consciència ecològica, ètica, educativa, estètica i econòmica.

I com cada any

La polifonia del portuguès, castellà, basc, català, es fonien en un càlid a reveure. Tothom va mar-

Per a Carla Rinaldi —aquí al costat de Marta Mata— cada acte d'aprenentatge és un acte creatiu.

Materials de Remida, centre de reciclatge creatiu.

xar amb noves amistats travades, discussions per fer, interrogants per respondre i formular-se, idees per compartir, il·lusions per afrontar el dia a dia amb els infants, les famílies, els companys.

Segurament, la realitat de les escoles i la pedagogia de Reggio ha cobert les diverses expectatives; ara seria bo poder fer el seguiment de què haurà significat en la realitat de les nostres escoles, en la manera de fer de mestres, per a cada un de nosaltres. Ens agrada pensar que els que més se'n beneficiaran seran els infants.

Infància ■

V Jornades d'innovació a l'etapa d'educació infantil

El 5 i 6 de setembre d'enguany, amb el títol d'«Els reptes de l'educació infantil», se celebraran aquestes Jornades que organitza l'ICE de la Universitat Autònoma de Barcelona. Constaran de diverses comunicacions, tallers, taules i conferències.

Les inscripcions es poden presentar fins al 15 de juny.

Informació i inscripcions:

ICE de la UAB

Edifici A

08193 Bellaterra

Tel. 93 581 17 08

www.uab.es/ice

Arte na escola infantil: unha ventá aberta

Amb aquest títol, l'Associació Gallega de Mestres d'Educació Infantil, convoca el seu Congrés de l'any 2000. Es durà a terme entre el 29 de juny i l'1 de juliol a Santiago de Compostel·la.

La data límit d'inscripció és el 15 de juny.

Informació i inscripcions:

Ap. de Correus 790 de Santiago

Tel. 981 52 24 50

cefasant@retemail.es

Celebració del XXV aniversari de la Fundació Joan Miró

El dissabte 10 de juny han començat les celebracions d'aquest aniversari. Entre d'altres actes, en un dels patis de la Fundació, s'hi ha presentat Juguimòbil, una activitat per a pares i fills que consisteixen en jocs d'habilitat, guiats per monitors.

II Premi on line de relats curts

Convocat per TVC, Grup 62 i la Secretaria per a la Societat de la Informació de la Generalitat de Catalunya, s'hi poden presentar tots els que tinguin relats d'entre 3 i 6 fulls. Es poden enviar des d'ara fins al 20 de desembre a cctv3@grup62.com

Les cultures del treball al CCCB

Aquesta exposició es podrà veure entre el 23 de maig i el 17 de setembre a la seu del Centre de Cultura Contemporània de Barcelona.

c. Montalegre, 5, de Barcelona

Tel. 93 306 41 00

www.cccb.org

La nostra portada

Quatre personatges d'autor, uns personatges tan iguals i tan diferents alhora, il·lustren la nostra portada.

Ens mostren l'extraordinari interès que els infants tenen pel cos, per les parts del cos, per tot el cos. També ens mostren com uns infants d'edats semblants, amb uns mateixos materials, són capaços de crear uns personatges tan diferents.

El treball de la Teresa, la Joana, en Guim i la Jenifer de l'Escola Bellaterra, mitjançant la llibertat del traç i del color refermen l'extraordinària força amb què s'expressen en aquestes primeres edats.

Education 0 - 6 years old

The Commitment of Teacher to Society and Politics

MIQUEL SOLER

Teachers, by virtue of their profession, are caught up in the process of social construction. Commitment is inherent in the world that surrounds them. Their tasks, as part of the construction of values, have a certain political charge. The author reflects on this commitment to the environment, politics and the political nature of educational activity with an emphasis on the fact that participation ought to be a noble act.

School for ages 0 - 3

An Educational Proposal in Values for 0 -3 Year Olds

TEACHING TEAM AT THE
CHILDREN'S MUNICIPAL
EDUCATION CENTRE ELS PINS

The teaching team of the Children's Municipal Education

Centre Els Pins in Figueras began a process of reflection in 1991 as a result of their concern for education. They have been trying to reach a consensus as to which values should be transmitted to children and in what way this can be done. With time they discovered that their work was related to educating for peace and educating values. This task has led them to prepare a programme of activities on the question.

A Visit to the Arc Iris Nature School

BARRUFETS DAY CARE
CENTRE TEAM

Our daily bread, what we make in the kitchen, has an origin that city children may find difficult to imagine. After introducing children to fruit and vegetables, to touching and smelling them, discovering their colour and texture, the idea was to visit a garden with fruit trees and aromatic plants.

School for ages 3 - 6

A Shared Garden

THE ARC IRIS SCHOOL

Having a garden with vegetables and a wide variety of trees and plants requires a lot of care and resources. At the Arc Iris School in Barcelona a process of participation of families, the children and former students has been set up in order to maintain the garden. So that every can enjoy it, the garden is also being used by other schools as a nature school in the city's centre.

A Bridge from the Past to the Present

MARGARITA ALONSO,
NÚRIA FIGUEROLA AND
VICTÒRIA VIDAL

Last year, the Àngels Garrigues School in Barcelona celebrated the centenary of the teacher and writer and school's namesake. The result of the experience was so positive that this year they have decided to carry out a school-wide project once again based on a unifying theme for common yearly activities.

Children and Society

The Ignasi Iglésias Library, a Public Service for all the Family

LAURA PADRÓ

The Ignasi Iglésias Library offers a series of programmes aimed at children and families so that children can begin using this public service and learn how to use it as one more element in their daily environment.

Children and Health

Mot Juste: What Messages are we Sending Children

MARTA GRAUGÉS

There are messages that foster positive growth and others that block it. Thanks to the practical work proposed here one can find an approach to the right words for each situation.

Traducció: Michael Tregebor.

Bambini, núm. 4, abril de 2000

«Tra linguaggio orale e alfabetizzazione»

Paola PISTACCHI

«L'Apecheronza' per costruire insieme l'Europa»

Antonella TRAPLETTI, Emanuela PERI, Tiziana RANIERI

Preescolar na casa, núm. 115, any 2000

«23 anos de Preescolar na casa»

«Manifiesto 2000»

Scuola Materna, núm. 16, maig de 2000

«Conoscenza di sé per la riscoperta dei fini»

Arianna BRADOLINI

«Lavoro minorile in Italia e riforma dei cicli»

Maria Teresa TAGLIAVENTI

«Il bambino testimone attendibile: realtà e stereotipi»

Daniela PAJARDI

«Simboli per crescere»

Giuseppe ZANNIELLO

«Incontri 'felici' con le parole»

Rita SIDOLI

Butlleta de subscripció

□ □

Cognoms Nom

Adreça

CP Població Província

Telèfon (amb prefix)

Se subscriu a **INFANCIA** (6 números l'any)

Preu per a 2000: 4.975 ptes. (IVA inclòs) / 29,96 euros

Subscripció per a Europa 6.200 ptes. / 37,34 euros

resta del món 6.550 ptes. o 42 \$ / 39,45 euros

Pagament: Per xec nominatiu, a favor de l'A. M. Rosa Sensat,
adjunt a la butlleta

Per domiciliació bancària

Butlleta de domiciliació bancària

Nom i cognoms del subscriptor

Nom i cognoms del titular (en cas que sigui un altre que el de la subscripció)

Banc/caixa Entitat Oficina DC

Adreça de l'agència Compte/llibreta

CP Població Província

Senyors: us agrairé que, amb càrrec al meu compte/llibreta, atengueu el rebut que anyalment us presentarà l'Associació de Mestres Rosa Sensat per al pagament de la meva subscripció a la revista **INFANCIA**.

Firma del titular

REVISTA DE L'ASSOCIACIÓ DE MESTRES ROSA SENSAT
in-fàn-ci-a
 educar de 0 a 6 anys

Av. de les Drassanes, 3
 08001 BARCELONA

AZNAR, Sílvia., i Elisabet SERRAT (coord.):
**Piaget y Vigotski ante el siglo XXI:
 referentes de actualidad**, Barcelona:
 Horsori, 2000.

Amb motiu del centenari del naixement de Piaget i de Lev S. Vigotski, la Universitat de Girona va organitzar un simposi. Aquest llibre recull algunes de les intervencions que s'hi van presentar. Piaget i Vigotski van plantejar una nova manera d'entendre l'ésser humà, i això ha tingut repercussions especialment transcendents en l'àmbit de l'educació. De fet, ambdós han estat presents en la base de moltes de les propostes d'innovació educativa. Aquest llibre vol contribuir a la reflexió i el debat, però, sobretot, al plantejament de noves propostes i perspectives de futur.

BALABAN, Nancy: **Niños apegados,
 niños independientes. Orientaciones
 para la escuela y la familia**,
 Madrid: Narcea, 2000.

Quan els més petits comencen l'escola, l'experiència de separar-se de la família els pot provocar sentiments de por i ansietat. Si ho superen amb èxit, podran iniciar fàcilment una vida independent i sabran enfrontar millor sentiments desagradables. Nancy Balaban, directora d'un programa de formació de pares en una escola universitària de Nova York, presenta en aquest llibre un recull suggeriments pràctics perquè pares, mestres i escoles ajudin els infants que tenen al seu càrrec en aquest procés de separació.

Edició i administració:
 Associació de Mestres Rosa Sensat

Av. de les Drassanes, 3 - 08001 Barcelona.
 Telèfon: 93 481 73 73. Fax: 93 301 75 50.

Direcció: Irene Balaguer.

Cap de Redacció: Raimon Portell.

Secretaria: Mercè Marlès.

Consell de Redacció: Elisabet Abeyà, Enric Batiste, Nany Bello, Teresa Boronat, Anna Carbajosa, Ferran Casas, Carme Cols, Mercè Comas, M. Carme Díez, Pepa Fos, Fidel Garcia-Berlanga, Carme Garriga, Esteve I. Gay, Xavier Gimeno, Josepa Gòdia, Josepa Gómez, Roser Gómez, Pilar

Gorgorio, Marta Graugés, Teresa Huguet, Sol Indurain, Núria Jiménez, Montserrat Jubete, Teresa Majem, Marta Mata, Àgueda Miralles, Pepita Molló, Pepa Odena, Misericòrdia Olesti, Àngels Ollé, Joana Pavia, Montserrat Perramon, Núria Regincós, M. Dolors Ribot, Joan Ripoll, Montserrat Riu, Tina Roig, Roser Ros, Montserrat Sanjuan, Rosa M. Securún, Dolors Todolí, Marta Torras, Dolors Traveset.

Projecte gràfic i disseny de les cobertes:
 Enric Satué

Composició: Addenda, Pau Claris, 92,
 08010 Barcelona

Impremta: Gráficas y Encuademaciones Reunidas, SA
 Tambor del Bruc, 6 - 08970 Sant Joan Despí

Dipòsit legal: B-21091-83

ISSN: 0212-4599

Distribució i subscripcions:

Associació de Mestres Rosa Sensat
 Av. de les Drassanes, 3 - 08001 Barcelona
 Telèfon: 93 481 73 79. Fax: 93 301 75 50

**Preu subscripció: 4.975 ptes. l'any/29,96 euros
 PVP: 895 ptes. exemplar/5,39 euros, IVA inclòs**

Tots els drets reservats. Aquesta publicació no pot ser reproduïda, sencera o en part, ni enregistrada o transmesa per un sistema de recuperació d'informació, de cap manera ni per cap mitjà, mecànic, fotoquímic, electrònic, magnètic, electroòptic, per fotocòpia o qualsevol altre, sense el permís previ per escrit de l'editorial.

L'APRENTATGE DE LA LECTOESCRITURA DES D'UNA PERSPECTIVA CONSTRUCTIVISTA

Vol. 1. Activitats per fer a l'aula:
textos funcionals i contes

ASCEN DíEZ DE ULZURRUN PAUSAS (COORDINADORA)

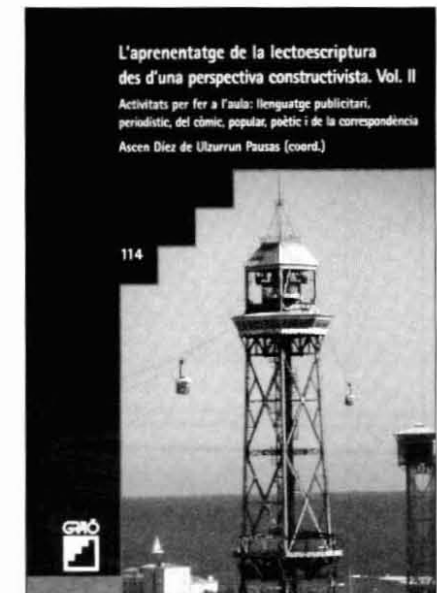
Vol. 2. Activitats per fer a l'aula:
llenguatge publicitari, periodístic, del còmic,
popular, poètic i de la correspondència

ASCEN DíEZ DE ULZURRUN PAUSAS (COORDINADORA)

124 pàg. 1.935 PTA

Aquests llibres tenen el propòsit d'afavorir la construcció, per part de l'alumnat, dels coneixements lingüístics de segon cycle d'educació infantil i primer cycle de primària. S'ofereixen un seguit d'activitats seqüenciades per modalitats de text, amb la intenció que siguin suficientment àmplies i diverses per a què tots els alumnes i totes les alumnes hi puguin participar. Pretenen ser funcionals i significatives, i alhora tenen l'objectiu de potenciar el treball cooperatiu i facilitar que l'alumnat se senti protagonista del seu procés d'ensenyament-aprenentatge.

126 pàg. 1.935 PTA

Més enllà de la qualitat

Gunilla Dahlberg

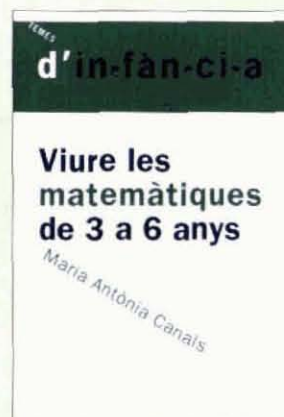
Col·lecció: "Temes d'Infància", 34
360 pàg. PVP: 2.700 PTA

NOVETAT

Pot semblar que el llibre que tens a les mans s'allunya de l'estil habitual de la col·lecció: és un llibre teòric, dens, que, des de perspectives postmodernes, es proposa apropar-nos a la complexitat de la realitat, de la diversitat de realitats i del seu valor. Més enllà d'uns paràmetres definidors de qualitat, aconsegueix que en molts aspectes el sentim molt proper. El seu contingut és polèmic, pren posició respecte a tot el que ha significat la modernitat, planteja un ampli debat sobre l'ètica de la pràctica i de la política.

Associació de Mestres Rosa Sensat

Av. de les Drassanes, 3 • 08001 Barcelona • Tel.: 934 817 373 • Fax: 933 017 550
E-mail: rsensat@pangea.org • <http://www.pangea.org/rsensat>

Viure les matemàtiques de 3 a 6 anys

Maria Antònia Canals

Col·lecció: "Temes d'Infància", 35
90 pàg. PVP: 825 PTA

NOVETAT

La matemàtica en la vida quotidiana dels infants i els jocs matemàtics en el parvulari són els dos enfocaments del llibre que permeten conèixer, i sobretot descobrir, els diversos conceptes matemàtics que els infants d'aquestes edats poden fer seus. És un llibre profund i planer alhora, com ho és el pensament de l'autora, una mestra de mestres, que, amb absoluta naturalitat, combina de manera excepcional la seva formació en ciències exactes amb una pedagogia capaç de recollir el millor de la tradició per projectar-ho cap al futur.

Distribució: Triangle S.L.

Lepant, 135-137 • 08013 Barcelona
Tel.: 93 265 18 21 • Fax: 93 265 15 94